

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

CONSTITUCIONS E ORDINACIONS DEL REGNE DE MALLORCA

(CONTINUACIÓ)

XXXVII Item per tolre tota manera de frau o ambicio ordonam statuhim e manam que si alcu o altres per si o per interposada persona pregara o induyra o pregar o induyr fara alcu o alscons dels consellers dela dita universitat que en cas que lo dit consell pregat o induit fos nomenador nomenans aquell o aquells de que pregat o induit serie eque nomenans algunes persones qui per lo dit pregador o induydor dites e expresades li serien osi perventura per algun altre nomenador era nominat alcu, o alguns dels quals lo dit pregador o induydor fer pregar o pregat auria lo dit pregat o induit metes faua blanca en lo sach blanc. Esi perlo contrari era nominat per lo dit altre nomenador alcu o alscons adversaris de lur sequela que lo dit pregat e induyt metes en lo dit sach faues negres que aquell aytal qui pregara o induyra e aquel qui pregar o induir fara sien *ipso facto* inabils en per tos temps a esser iurats o consellers ede tenir alcun offici de la universitat demunt dita, e encorre en pena de mil florins dor ultra les penes en la present pracmatica contengudes.

XXXVIII. Item con lo consell gran e general desus dit se mut tots anys segons que enla present pracmatica es contengut en la festa de santa lucia elos officis de batle de veguer dela ciutat e veguer de fora e de lurs assessors se donen en la vigilia de la festa de Sincogesma statuhim e ordonam quesi perventura se es deuenia que algu qui sera del dit consell sera elegit en algu dels dits officis reysls de present

ces usar de offici de conseller empero no sia surrogat en lloch dell altre. Esi per uentura ses deuenia que algun aqui sia dat alcun dels dits officis sera despuys elegit en conseller aquest aytal ces usar del offici de conseller mentre tingua lo dit offici reyal e en son loch no sia surrogat altre mas finit son offici reyal asinco-gesma us del dit offici de conseller.

XXXVIII. Item com enles misetieries qui per afers e part dela ciutat e regne de Mallorques se faran al senyor Rey o aqualseuol altres persones sia seruada la forma seguent, ço es que com entemps passats sien stades fetes per missatieries moltes e vanes e quaix importables messions a la dita universitat e mes auant per occasio de les persones qui per aferles misageries eran elegides se sien saguides grans diuisions questions eplets entre la part de la ciutat e la part forana no ab poch dampnatge e parill de la dita universitat edela cosa publica de aquella prouehim eordonam que daçi auant com sesdeuendra que per grans e pesants fets la dita uniuersitat haia a fer misatgeria haien esser elets a fer la dita misatgeria perlo dit general consell o almenys perla gran e maior partida deles dues parts dels consellers qui presents seran enla dita electio. Axi empero que tots del dit general consell sien e haien esser appellats e que les dues parts almenys de tots los consellers de gran e general consell desus dit sien presents per elegir tres missatgers de los quals dos sien dela dita ciutat elo hu sia dels homens forans poblats enlos lochs de la dita ylla

fora la Ciutat los quals missatgers haien esser ho sien elegits en aquesta forma ço es que tots los noms dels consellers dels dits quatre staments dela Ciutat sien mesos en sengles radolins los quals redolins sien mesos en hun boçot del qual boçot apres que sera ben remanat elos dits redolins mesclats sia tret per un infant de edat de VI en VII anys hun redoli e que aquell lo nom del qual sera atrobat dins lo dit redoli sia tingut e haie nomenar una bona persona de un dels dits quatre staments dela dita Ciutat vullés de consell o fora del dit consell la qual persona li parega bona e sufficient per esser missatger. Ela dita nominatio feta sia fet lo scrutini deles faues negres e blanques per tots los consellers dels dits XCIII qui presents seran enla forma que demunt es dit enla electio dels iurats. Esí per lo dit scrutini la dita nominatio no sera prouada sien trets de un en un tants dels dits redolins per un infant del dit boçot e apres continuat lo dit scrutini tant e tan longament fins que qualque de les nominations sia aprouada. E apres que enla prop dita forma sera elet un dels dits missatgers sia elet laltre missatger dela dita Ciutat enla forma desus dita. E com los dits dos missatgers seran elets sien mesos los noms dels consellers forans qui enlo dit consell seran presents en sengles radolins, e aquells radolins mesos en un boçot e ben mesclats sia tret enla dita forma nominador del dit boçot la qual nominatio haie esser aprouada per lo dit scrutini deles faues segons demunt es dit dels missatgers dela Ciutat demunt dita per tots los consellers dels dits XCIII consellers qui enlo dit consell presents seran.

E com se sdeuendra que per negocis pochés a spatxament dels quals no sien necessaries tres persones o encare dues la dita uniuersitat acordara fer misatgeria en aytal cas sia elet per lo dit consell solament un missatger lo qual dues vegades de elections sia (*sic*) e haia esser dela dita Ciutat ela terça vegada haia esser dels dits forans, los quals sien elets en aquesta manera ço es que aquelles vegades que lo dit missatger aura esser dela Ciutat sia tret nominador e del boçot dels consellers dela Ciutat. E puy fet lo dit scrutini deles faues per tots los consellers del consell general qui en lo dit consell seran presents segons que demunt es dit. E aquelles vegades que lo dit missatger aura esser dels forans sia tret nominador del boçot dels consellers forans. E apres sia fet lo dit scrutini

deles faues per tots los dits consellers del dit consell general que enlo dit consell presents seran segons e per la forma que demunt es pus clarament expressat.

XXXX. Prouehim mes auant e ordonam que als dits missatgers sien donats tan solament dels bens dela dita uniuersitat per llur salari o prouisio a cascun eper cascun dia trenta sous comensant lo dia que partiran dela ylla e finiran lo jorn que arribaran en aquella. E mes auant los sia pagat lo nolit de llur pessatge anant e tornant e no altre cosa en mar ne enterra sino lo dit salari.

Esí per uentura sera elet algun iurista per fer alguna missatgeria sien dats per cascun dia al dit iurista quoranta sous elo nolit de anar ede retornar eno res als. E aço per tant com comunament los iuristes qui pertexen de llurs cases han a iaquir llurs fets e perden llurs guanyés de aduocacions.

XXXXI. Statuhim encare e ordonam que als dits missatgers no puxen esser aiustats alcu o alscons sots nom de consellers o aidiums notari o scriua o en altre qualseuol manera, qui salari o remuneratio alguna demanassen o hauer poguessen dels bens dela dita uniuersitat si donchs no ahun scriuent que manassen afer letres e scriure altres coses necessaries ala dita missatgeria per endreçament de aquella al qual scriuent sia donat aquell pus leuger salari de que ab ell se poran concordar los iurats elo dit missatger o missatgers e tots ensemps.

XXXXII. Prouehim empero e ordonam que con los dits missatgers seran elets per anar acorts generals e particulars puxen menar ab si un notari o scriua elegidor per lo dit general consell per via de nominatio faedora lo nom del qual sia tret del boçot dels consellers dela Ciutat e apres sia la dita nominatio aprouada per lo dit scrutini deles faues fahedor per los consellers qui en lo dit consell general seran presents segons que demunt es dit dela electio dels missatgers al qual notari o scriua enlo dit cas sia donat tansolament dels bens dela uniuersitat per son salari per cascun dia XV sols. E mes auant li sia pagat lo nolit de son pessatge anant e retornant eno alguna altre cosa en mar ne en terra sino axi com açi es expressat.

XXXXIII. Item statuhim e ordonam que deles dites missatgeries alguns qui elets hi seran uulles sien dela Ciutat uulles dela part forana scusar nos puxen ans si per grat fer no les uolran sien forçats perlo Governador o per son

loctinent per impositio de penes ede execucio de aquelles. E en altre manera per remeys de dret afer les dites missatgeries ales quals enla forma desus dita elets seran sidonchs aconexensa del dit Governador o de son loctinent o dels iurats no hy auia iust impediment desa persona o altre iusta excusatio.

XXXIII. Item provahim statuhim e ordonam que stants en cort del senyor rey o en altre qualseuol part missatger o missatgers dela dita uniuersitat per expedicio de qualseuulla afers per altres negocis sobreuinents quant que fossen urgents altres missatger o missatgers no puxen perla dita uniuersitat esser tremesses al dit senyor rey o lla on los primers missatgers o missatger seran mas que los negocis qui seran sobre uinguts sien remesses als missatgers o missatger qui ia seran ala cort del dit senyor rey o en altre part ab plen memorial o informatio spatxadors per ells segons mils poran ela qualitat del fet requerra. Empero si un missatger sera tremes per negocis poch segons la forma desus dita e durant la missatgeria de aquell sobreuendran alguns urgents negocis per los quals sien necessaris los III missatgers desus dits en tal cars la dita remissio no haia loch ans puxen e aien esser tremesses tres missatgers enla manera desus dita o esser ne aiustats dos al dit primer missatger, pero que tota vegada sia seruada la forma dela electio per nos deuant statuida.

XXXV. Item statuhim e ordonam que los dits missatgers abans que pertesquen iuren en poder del Governador o son loctinent que diligentment be e leyal se auran enfer la dita missatgeria. E aximatex iuren e fassen homenatge en poder del Governador o de son loctinent que no empetraran o empetrar faran per si o per interposada persona a obs dells o daltres alguns officis gracies o remuneracions del senyor rey o dela senyora Reyna o de altre hauent poder de dar o de fer les prop dites coses. E que no impetraran prouisio alguna per la qual sia manat a ells esser dat o pagat maior salari que en la present prachmatica es contengut.

XXXVI. Item statuym e ordonam que los hoydors de comptes dequi auant dels comptes dela dita uniuersitat sien tres axi com es acostumat ço es dos dela Ciutat e un dels forans los quals sien elegits en semblant forma e manera que demunt es stat dit dels tres missatgers los quals comptadors elegits en la dita manera tenguen e regesquen lo dit offici per un any. E finit

lo dit any sien ne elets altres tres o aquells mateys si als iurats o consell sera vist fahedor enla forma desus dita en aquell temps que sera elegit clauari. E axi successiuament se faça de any en any.

XXXVII. Item com los X sindichs del sindicat dela uniuersitat deles viles lochs e parroquies foranes dela ylla de Mallorques de sus dita haien singular carrech dels comuns negocis dela prop dita uniuersitat esia util molt e quax necessari ala cosa publica del dit regne que los dits X sindichs sien del dit nombre dels consellers forans qui entreuenen en lo dit e general consell. E per ço es stat acostumat e fo statuit e ordonat en temps passat que los dits X sindichs sien del nombre dels dits consellers forans. Sia axi matex util a la dita cosa publica que los dits consellers forans sien axi matex consellers del dit sindicat e del nombre dels sinquanta consellers del prop dit sindicat. Per so statuym e ordonam que los dits XXX consellers forans qui segons demunt es dit cabene entreuenen en lo dit gran e general consell sien daqui auant e aien esser consellers del dit sindicat e que los dits X sindichs haien esser e sien elegits del dits trenta consellers segons que aço pus largament entenem deu volent posar en la prachmatica per nos ordonadora sobre lo consell e regiment del dit sindicat.

XXXVIII. Item que tots e sengles iurats e consellers presents equi per temps seran en comensament de lur regiment iuren e iurar sien tenguts sots les penes deual expressades de tenir e seruar a la letra totes e sengles coses enla present prachmatica contengudes.

XXXVIII. Per la present empero prachmatica sancchio o algunes coses contengudes en aquella tacitament ne expressa no entenem ne volem esser feta o engenrada nouitat preiudici o derogatio en algunes franqueses priuilegis innunitats libertats usos e costums de la Ciutat e regne de Mallorques edels habitants en aquells e aquelles volem en quant empero no deroguen o sien vistes derogar ala present prachmatica e enles coses demunt e deual contengudes sien e romanguen en lur forsa e valor.

Volents ordonants e manants que alguns dels iurats consellers e altres dela Ciutat e regne desus dits de qualseuol stament o condicio sia no gossen ne presumesquen fer de dit nede fet quantre les coses enla present prachmatica contengudes o alguna de aquelles ans tinguen e obseruen e sien tinguts de tenir o obseruar

aqueles a la letra totes excepcions interpretacions impugnacions allegacions deffensions remeys e recursos foragitats eno admeses encara ques tingues e pretenes per nos esser feta celada veritat o per qualseuol surreptio ono deguda o no vera informatio anos daquen dada e feta per qualseuulla persones com stigma en veritat que nos la present prachmatica eles coses en aquella contengudes seruades les solempnitats en general desus recitades e ab voler e consentiment special del dit senyor rey hauem statuides ordonades e fetes de certa scientia e aconselladament e ab madur consell e deslberatio tots duptes e scrupols de nostra conscientia remoguts. Esi per uentura so que no pensam alguns dels desus dits faran o presumiran fer o vendran quantre la present prachmatica o en alguna cosa en aquella contenguda e expressada *ipso iure et ipso facto* sia hauda per infamis e priuat del officí de iurat e de conseller e de comu officí o regiment que per lo dit senyor Rey o per la dita uniuersitat tingues ne iames pogues tenir officí publich ni priuat: E no res menys que per cascuna vegada que contrafara o vindra encorrega en pena de mil reys dor gonyadora o applicadora la maytat als cofrens del senyor Rey e laltre meytat ala obra del mur dela dita ciutat dela qual pena official qualseuol gracia o remissio alguna no puxa fer ne atorgar manants aximatex abla present fortment e destreta al Governador veguers batles e altres qualseuol officials dela Ciutat e regne de mallorques e alurs loctinents presents equi per temps seran sots incorriment dela ira e indignatio del dit senyor e priuacio de lur officí que aquells aquis pertanyara exeguesquen eleuen reyalmment ede fet la dita pena dels bens de aquells qui contrafaran sens tota gracia merce. E en altre manera la present prachmatica e totes les coses en aquella contengudes tenguen e fermament obseruen tenir e obseruar fassen enoy contrauenguen ne contrauenir permeten per alguna causa manera o raho. En testimoni dela qual cosa manam la present esser feta e ab lo segell de nostre officí enpendent esser segellada. Dada en mallorques a deu dies de iuny en lany dela Natiuitat de nostre senyor M. CCC Noranta vuyt. Vidit Petrus cantonii.

Senyal den huc danglesola Caualler del molt alt senyor Rey conseller e camerlench eper lo dit senyor visrey enlo regne de mallorques e ylles de aquell.

Testimonis son misser iohan lobera misser

arnau des mur arnau alberti iohan berard iohan de dons iuristes Matheu de loschos Procurador Reyal de Mallorques.

SOBRE FURTADORS DE FARINA

(1401)

Die mercurii VII mensis decembris anno anatiuitate domini M.^o CCCC.^o primo comparuit in presenti curia gubernatoris Maioricarum berengarius moragues preco publicus curiarum Maioricarum retulit se fecisse et publicasse de mandato honorabilis locumtenentis capitula infra sequentia.

Ara oiats que notifica a tot hom generalment lo honorable mossen Johan de montbuy caualler conseller del senyor Rey e loctinent de Governador en lo Regne de Mallorques arequesta dels honrats jurats del dit Regne de Mallorques los capitols fets ara nouellament e ordonats a utilitat e profit dela cosa publica daquest Regne qui son dela tenor seguent.

Primerament que si algun daquiauuant sera atrobat que hage furtat sach o sachs de farina ni de forment o de blats dela plassa o pes dela farina dela ciutat de Mallorques o dels molins dels moliners dela dita Ciutat o dels camins per los quals aportaran aquella farina que sia penjat per lo coll en guisa que muyra.

Item que si algun lauara daquiauuant sach de farina o de qualseuol blat que sie pesat, o no pesat dela dita plaça o pes dela farina per ignorancia o in aduertencia, lo qual no sia seu que pach xxv liures de ban ço es lo terç al senyor Rey e laltre terç al mur dela Ciutat e laltre terç al acusador e si no haura de que pagar que perda les orelles. E si es catiu o catiua, o en estament de libertat o pagara setmana correga la vila ab açots e perda les orelles e stara en lo costell a coneguda dela cort.

Item que si algun qui no hage sach algun de forment o de farina en los dits molins sen portara o portar fara dels dits molins axi daquells dins la Ciutat con de fora la Ciutat o dela dita plassa o pes dela farina algun sach de farina o de forment lo qual no sie seu, encara que aquell li aportas lo majoral o traginers dels dits molins o altres persones que pach de ban aquell aytal XXV liures conuertidores per la manera demunt dita, e si no ha de que pagar que perda les orelles.

Item que algun moliner ne maioral ni misatges de moliners no gosen vendre ne fer vendre en publich ne en amagat farina ne blat aqualseuol persones sots pena de perdre lo puny.

Item que algun hom de qualseuol ley condicio o estament sie no gos comprar farina ni forment de moliners ne de maiorals ne de misatges de moliners sots pena de XXV liures convertidores per la manera demunt dita. Esi no haura de que pagar que perda les orelles. Esi sera Catiu, o Catiua correra la vila ab assots e perdudes les orelles restara al costell a coneguda dela cort.

SOBRE BARBERS

(1402)

Die sabbati VIII mensis decembris anno anatiuitate domini M.^o CCCC.^o secundo, Retulit Berengarius moragues preco publicus curiarum se de mandato dicti nobilis Gubernatoris fecisse per loca solita Ciuitatis Maioricarum preconizationem sequentem.

Ara hoiats que mana lo noble baro mossen Roger demuncade conceller e Camerlench del senyor Rey e Governador del Regna de Mallorques que com moltes e diuerses persones ignorants sciencia de medecina exercesquen e ministren a persones malaltas dela Ciutat de Mallorques medecina de purgar axaropar desuspitar e sagnar los pacients sens consell de metges aprouats en medecina per les quals rahons se saguexen affollaments de persones morts e maleltias e ypidemias en la terra, perso lo dit noble Governador mana ab la present sots pena de XXV liures al fisch rayal aplicadores per cascuna vegade que nagun home ne dona dequalseuol ley condicio o stament sie no gos purgar axaropar desuspitar ne sagnar alcun dels dits pacients sens consell de alcun batxaller licenciat o mestre en medecina.

Item mana que nagun barber no gos o presumesca sagnar en son obrador o altre loch alcuna persona sana sino en aquells dies tansolament que lcs seran dats e anomenats per esser bons asagnar per en bernal bouera Anthoni fe Johan soldeuila jacme pages e Johanet barber o los tres de aquells sots pena de X liures per cascuna vagade que sera contrafet al fisch del dit senyor sens tota merce aplicadores.

ORDINACIONES DE LA ART MERCANTIUOL

(1404)

Die martis Octava Aprilis anno anatiuitate domini Millessimo CCCC.^o Quarto.

Die et anno predictis coram nobili Rogerio de monte catheno Gubernatore Regni Maioricarum. Comparuerunt venerabilis Johannes sellambe unus ex Juratis ciuitatis et alter ex deffensoribus Mercatorie dicte ciuitatis una cum venerabili Andree ça scala alter ex dictis deffensoribus et ffrancisco negre Cluario dictorum deffensorum. Et dictus venerabilis Johannes sellambe nomine et vice sua et aliorum Conjuratorum suorum et alii omnes predicti dictis nominibus supplicarunt eidem nobili ut Capitula infrascripta confirmare et auctorizare auctoritate officii quo fungebatur dignaretur. Et dictus nobilis Gubernator dicte supplicationi condescendens Capitula et ordinaciones infrascriptas auctoritate dicti officii sui confirmauit et auctorizauit ac voce publica per loca solita ciuitatis sepedicte publicari mandauit. Quorumquidem Capitulorum et ordinacionum tenoris sic per ordinem subsequuntur.

Deuant la presencia de nos molt noble baro Mossen Roger de muncada caueller conseller e Camerlench del Senyor Rey Governador del regne de Mallorques. Comparents los Jurats de la uniuersitat del dit regna humilment supplicuen que placia a vostre noblea confermar auctoritzar e per deguda exequcio fer publicar e manar que sian per tots obseruats los capitols e ordonaments dauall scrits per bon stament e regla del art mercantiuol fets tractats e concordats per los dits Jurats e per los defenadors de mercaderia ab consell dels mercaders e altres prohomens de la uniuersitat segons forma dels priuilegis daquella les quals ordinacions son aquestes ques seguexen.

Primerament es ordonat ques pach per corradures de pessa de drap de scarlata e de duay de malinas e de fransa e de hitalia quis uena de C. liures en sus per cascu del comprador e uanador sengles .

VIII s.

E sis uen de Cent liures en jus un diner per liure. .

Item per pessa de sanguinea de grana o rozat de grana dels dits lochs comprador hi uanador sis sous cascu per pessa quis uena de setanta sinch liures en sus.

E sis uen de lxxv. liures en jus pach cascu hun diner per liure. .
Item per pessa de drap de malines de broselles hi de louany e dipra e de gran siza e drap de lira per pessa quis uena de xxxvi liures en sus.

E en jus hun diner per liure. .
Item per pessa de drap de verui cortray broges e de draps ffranseses hi engleses se pach de corradures per lo comprador e per lo vanador sengles dos sous. .

Item per pessa de drap de Mallorca o de perpinya o de qual altre loch sa vulla que sia exceptats los dessus scrits quis vendran de XII liures en sus la pessa pach hun sou per pessa.

E de dotze liures en jus hun diner per liure de diners lo comprador hi vanador. .

Draps cordellats frizons matrelles sayas e de tots altres draps de lane ques vendran a pessas o acanes pach lo comprador e vanador de una liura fins sis liures II diners. E de set liures fins en XII hun diner Malle. .

E de dotze liures en jus hun diner per liure. .

Item de draps dor e de seda sendats xamellots e de tot drap hon hage seda pach comprador e vanador segons en lo VIe capitol precedent es contengut. .

Item de tots draps deli e de coto de canem canabassos e altre roba de coto o deli o de canera pach comprador e vanador segons es scrit en lo VIe capitol. .

Item de carraga de lacha pebra e gingebra pach comprador e vanador per carraga. .

Item de tota spicia o speciayria que venga de leuant pach comprador e vanador sis vendra a carrega o a quintar o alibra de una liure fins en sis liures dos diners per liura, de VII liures fins en XII liures hun diner e malle e de XIII liures ensus hun diner per liure de diners. .

E en aço no contrasta les corra-

VI s.	dures de lacha pebra gingebra que demunt es posat. .	ss. I. dr.
III s.	Item que los corradors siar: tenguts de canar los draps de lana o deli o de seda que per ma llur seran uanuts e tareiar los draps de lana ab los apuntadors. .	
II s.	Item de tota cera quis vendra en Mallorca pach de corradures comprador e vanador per carrega II sous ay tant lahu con laltre. .	II. s.
I. d.	Item de tota cera obrada e aho-brar e de frentum e de tota cera quis vendra a liures o a quintar pach de corradures segons es scrit en lo VI. ^e capitol. .	I. d.
III. s.	Item nou de xarch pach lo quin-tar de corradures comprador o va-nador cascun. .	III. s.
I s.	Item grana barbarescha de ca-nestell o de xarch pach comprador e vanador de corradures de carraga. .	VII. s. VI d.
s. II. dis.	Item grana garbia pach de co-rradures per carraga. .	V. s.
s. I. d.	Item grana despanya de valen-cia e de Prohensa e de Romania pach per carraga. .	X. s.
ss. I. d.	Item datils vori lauor dalcane Indi albohor suera despanya e de semblants hauers qui venen de bar-baria pach lo comprador e vanador de corradures segons es scrit en lo VI. ^e capitol. .	I. d.
ss. I. dr.	Item de tota nou de xarch e grana quis vendra a liures pach se-gons en lo VI ^e capitol. .	I. d.
ss. I. dr.	Item cuyram de bou de tota condicio pach de corradures com-prador e vanador per faix de deu cuyrs VI diners e de faix de vadells de XV cuyrs per semblant. .	VI. d.
III s. VI d.	Item deuen hauer los surtidors dels cuyrs de surtir de faix de X cuyrs de bou—VI diners. E per semblant de faix de vadells de XV pessas sis diners. .	VI. d.
	E los aydants a surtir hagen dos diners per faix de bou e per faix de vadells e de garbussos. Tres diners. .	
	Item de faix de boquines de li.pell lo faix pagan de corradures comprador e vanador cascun. .	I. ss.

Item que los sortidors fassen sagrament que en naguna manera no meten ne gossen alcun cuyr ni boquina consentit de foch ne de stal fahiment ne de podridura sots pena de exir del offici e de pagar cent sols cade vegade de pena.			
Item deuen hauer los sortidors de faig de boquines hun sou e los aydants a sortir per faix VI diners.			
Item de tot cuyram adobat o adobar quis vena a dotzenes o a centenar e apes pach de corradures segons es en lo VI. ^e capitol.			
Item lana sutza barbarescha e de boldrons pach de corradures comprador e vanador per quintar.			
Item lana lauada de matxi de mocona de codax barbaresch per quintar comprador e vanador.			
Es empero entes que en los lenatges noy hage encarragement o humiditat e encars que ni hage sia coneguda la tara per los corradors e sortidors.			
Item de tota lana filada e de tot li e coto e fil de canem e de totas filasses pach comprador hi vanador segons es scrit en lo VI. ^e capitol.			
Item de anyines de Mallorque e de qual altre loch se vullen que-sian e de tota pellisseria cruha o adobada pach de corradures comprador e vanador segons en lo VI. ^e capitol es scrit.			
Item que los corradors qui lo mercat feran sian tenguts de comptar e tereiar les ditas pells e haien per centenar teraiat dos diners per raho del comptar ultra les corradures. Empero de anyines manudes hun diner de cent. Siquante pells.			
Item de arros alchana cleda e de semblant mercaderia que ve del regne de Valencia e de totas lauors pach segons es scrit en lo VI. ^e capitol.			
Item de tota graxa e de lagums e de obra de spart de ays de sabes de obra de terra e pegua e de tota roba grossa pach comprador hi vanador de una liure fins en XII liures dos diners e de XIII liures fins en			
XX liures un diner malla e de XX liures ensus hun diner. En aso es entes peix salat o sech e formatgeria astranya e de tota fruyta secha.		II. d.	
Item de carraga de tartar gales e pastell pach comprador hi vanador per carraga cascu.	C. ss.		VIII. d.
Item de carraga de roge cascu dels comprador hi vanador hun ss.			I. ss.
Item de carraga de alum de rocha o de ploma per carragua comprador hi vanador.	I. ss.		
Item alum lupany (?) o manut pach comprador hi vanador per carraga.	I. d.		III. d.
Item si del tartar o gala o alums pastell se vendra de una liura fins en sis liures dos diners per liura.	III. d.		II. d.
E de set liures en sus un diner per liure.	III. d.		I. d.
Item de matalls coura stany lauto e de tots altres matals se pach segons es scrit en lo VI capitol desus hun diner per liura.			I. d.
Item lana de Mallorque Manorque e de prouensa e anyins per quintar pach comprador e vanador.			VI. d.
Item la de sant Matheu e de Castilla e de regne de Valencia hi anynas pach per cascu quintar lo comprador hi vanador.	I. d.		III. d.
Item formatges de Mallorque pach vanador sis diners per quintar.			VI. d.
Item de tota lana formatges quis vendran en la quartera pach vanador de una liura fins en sis liures dos diners per liura e de sis liures amunt a raho de sis diners per quintar.	I. d.		VI. d.
Item oli quis vendra engerrat pach de corradures comprador e vanador dos diners per gerre.	II. d.		II. d.
Item oli quis vendra nuhu acortans pach comprador e vanador de I liure fins en VI liures dos diners per liure e de VII liures fins en XII liures I diner e malla e de XIII liures en sus hun diner per liure de diners.	I. d.		II. d. I. d. I. d.
Item de tot sclau o sclaua quis vendra per ma de corrador de orella pach lo vanador hun diner e malla per liure de diners e lo com-			I. d.

prador Sinch sous per testa.	V. ss.	mats galeas o altres vaxells pach lo patro hun diner per liura de diners de so que pora muntar lo noliaiament.	I. d.
Item de tot macip o macipa o siruent quis metra ab senyor pach de corradures dos sous lo senyor no pague res.	II. s.	Item de corradures de naus o altres vaxells maritims quis vendran ama de corredor de orella pach lo vanador un diner per liura.	I. d.
Item cambis pach donador e prenador per cent de liures un sou VI per cent.	I. s. VI. d.	Item que los corradors sian tenguts de jurar en poder del vaguer dela Ciutat ans que usen del officie que de e leyalment usaran de lur officie que delas corradures no demeneran ni pendran mes auant deso que es ordonat en los capitols desus contenguts sots pena de X liures aplicadores per la forma seguent soes lo terç al fisch del senyor Rey e laltra terç ala obra del mur dela ciutat e lo romanent altre terç al acusador.	
Item de tota asseguratat quis fassa pach lo assegurador e lo assegurat per tot.	I. s.	Item que los corradors no deggen esser rabuts sino han de XXII anys ensus e que sia hom qui tenga caza en Mallorque ab muller o sense muller e que sia tengut de scriura los mercats que fara en son libre e sino sabra scriura que hage hauer companyo qui sapia scriura.	
Item tota moneda dor amonedada o en amonedar pach de corredures per centenar de liures ques vendran.	I. s. VI. d.	Item que si algun contrast sa saguira en res dels dasus dits capitols que los consols ab Consell de prohomens pusquen diffinir aquell o aquells contrastes.	
Item de tota vaxella dargent o de tot argent en pa o en moneda pach comprador hi vanador de dotze liures en jus malla per liura e de XII liures ensus a raho de II sous per Cent de liures.	II. s.		
Item de tota fusta lauorada o alauorar pach de corradures segons es en lo sise capitol.	I. d.		
Item de tota mercaderia e de tota altre cosa qui sia en seruey de homens la qual no sia escrita en aquests capitols pach esia tengut de pagar de corradures segons es scrit en lo VI ^e capitol.	I. d.		
NOLIAIAMENTS			
Item los noliaiaments delas naus Primerament pach nau de II. mil salmes en M. D. salmes sinch sous per Centenar de salmes lo patro.	V. s.	LES TARES QUE DONEN EN MALLORQUES	
Item nau de M. CCCC salmes en M. CC salmes pach per centenar de salmes sinch sous.	V. s.	Primerament de tota lana quis ven ala quartera o en corrals dins e defora la Ciutat se dona de tara per quintar e de anyins	III. l. per CC.
Item nau de port de M. salmes o de M. CCC salmes pach per C de salmes sis sols.	VI. s.	Item de tota lana sutze quis ven per botigues se dona per quintar	II. l. per CC.
Item nau de port de DCC salmes en D. salmes pach dos reyals per tota la fusta.	II. l.	Item de tota lana lauada mocona matxim codoix don que sia per quintar de tara quatre liures	III l. per CC.
Item tot vaxell de CCCC salmes fins en CCC salmes.	I. l. X ss.	Item de boldrans e moltoninas quis venen a quintar sa dona de tare.	III l. per CC.
Item tot vaxell de CC salmes XX sous de C. salmes, XV sols de C. salmes en jus V sous per c de quintar dels altres prorata.	XV. s.	Item de tot costal de li gros que sia de quatre quintars ensus de tara per cordas e sach.	XII. l. per CC.
Item de corradures de lenys ar-	V. s.	Item de costai de li poch de III	

quintars en jus o en L. liures ensus per costal.

Item de costal de datils en que haie serpeyera de spart.

Item de costal de amenlo o de altre mercaderia hon hage serpellera despart.

Item de costal de orxicha palitra per quintar ? sadona de tara III liures e deuse garbellar.

Item de costal qui sia ligat ab cordes despart soes alum gales e semblants costals qui son enserpeyeres de canem per les cordes miga liura per maya de ligadura e si les cordes son de canem no res

Item de tot hauer qui sia de valor de sinch liures lo quintar los sachs de canabas deuen anar en lo pes dela mercaderia eles cordes de canem e sia cordes de spart mige liure per maya e serpeyeres despart o de palma so que pesaran sen deu abatre.

Item de tota mercaderia sotil lo vanador es tengut de donar la serpeyera juzana e deuse abatre del pes so que pesera.

Item de carrega de tot coto flux VIII liures o III liures per quintar lo sach e la corda de canam se deu reebra en lo pes del coto, e si hia cordes despart una liura per maya.

Item de tartar alum gales o altre roba quis ven en bota o en carratell deu liures per C. de liura. Empero es electio del comprador si volra que lo just se pes que ay tant com pagara ne sia abetut e lo vaxell sia del comprador.

Item de carraga de arros o de costal IIII liures. E de mig costal dues liuras de odra de alchana III liures de costal de cleda V liures per quintar.

Item de faixs de cuys de bou

X. l. de dos quintars—VI liures de dos per CC.

XII. l. de tres quintars, VIII liures de quatre quintars, X liures e mes si als sortidors apparra e que ho degen extimar sens altre pagua.

XII. l. Item de mell e sucra de spanya per los tests lo quart de so que pesera, de mategua lo terç.

III l. per CC Item que de tota mercaderia qui polseig levat de alum ques hage a garballar en spacial lacha hi tartar, e los garbells sian vists per los consols dela mar ab lo Mostaçaf

Item que los garbelladors haien de carraga de grana del comprador deu sols, de carragua de pebra dos sols de guingebre sinch sols de lacha dos sols

Item de quintar de nou de xarch I. s. VI. I. s. VI. d. de quintar de mastech 11 sous

Item de carraga de glassa I. s. VI. d. de tartar I. ss.

X. l.

II. s.

V. s.

II. s.

I. s. VI.

d.

II. ss.

I. s. VI. d.

I. ss.

Tencr nostre preconitzacionis desuper per dictum nobilem Gubernatorem fieri mandare sequitur sub hiis verbis.

Ara oiats que notiffica a tot hom generalment lo noble mossen Roger de muncada baro Conseller e Camerlench del senyor Rey e Governador del Regne de Mallorques. Que com los honrats jurats del dit Regne e los deffendadors dela mercaderia ab consell de alscons Mercaders e altres prohomens de la uniuersitat del dit Regne por bon stament e regla dela art mercantil hagen fets tractats e concordats alscons Capitols e ordinacions los quals lo dit noble Governador ha conformats e auctoritzats. Per ço mana los dits Capitols esser obseruats segons lur forma e tenor los quals Capitols e ordinacions son del tenor seguent.

Primerament es ordonat ques pach per corraduras (etc) ut supra describuntur.

ANTONI PONS.

(Continuará)

III. l.

II. l.

III. l.

V. l.

V. l.

LES COVES PREHISTORIQVES DE FELANITX

La cultura de les coves dins el terme de Felanitx no's pot passar per alt, i és molt digne d'esser estudiada, no solsament pels qui vulguen investigar els orígens d'aquesta ciutat, sinó també pels qui s'ocupin amb afany investigador de la prehistòria mallorquina.

Malgrat d'haver-se fetes malbé algunes d'elles, amb l'extracció de cantons, ne romanen encara moltes que són abastament per poder veure qualque mica el grau de cultura d'aquelles gents primitives.

Anys enrera, D. Josep Colomines va estudiar les coves del Castell de Santueri, o sien la del Confesionari del Moros, la dels Bous i la Calenta. La primera està situada a la cinglera de dit castell sota mateix d'una de las seves torres. Té quatre metres de fondària per quatre cinquanta d'ample. El jaciment era format per una capa de terra negrosa de setanta centimetres d'espessor, contenguent gran cantidad de ceràmica, que dit senyor calificà d'argàrica, ossos, tots d'animals, i cinc punxons d'os. La dels Bous està a la mateixa cinglera, però a la part oposada i de cara al mar. Està formada d'una sola nau, però tan espaiosa, que té seixanta metres quadrats de diàmetre. Entre un jaciment de cendres d'un metre seixanta centimetres s'hi troba igual casta de ceràmica i ossos d'animals. La Cova Calenta és més petita, té sols cinc metres quadrats; donà el mateix rendiment però en cantitat superior. Segons el mentat senyor perteneix al començament de l'edat del bronze.

En el puig de la Mola, situat en el ponent de la ciutat felanitxera, n'existeixen també un gran nombre, però a excepció d'unes poques, totes les demés no han donada altre llum a l'arqueologia que la seva pròpia existència, perquè la profanació de que en tems desconegut foren objecte, no deixà rastre dels homes que les habitaren, axí és que sols farem menció de les més importants.

Una d'elles és la més petita de les tres

que hi ha en el carrerany de la Mola. Al voltant de la seva boca té una mol-lura en mig de la qual i en la part inferior s'hi conserva un clot de vint centímetres de diàmetre. L'us d'una i altre pot dir-se que's desconegut.

A la Mola d'en Blay, no molt lluny del camí que va a les pedreres, n'hi ha dues, molt notables. Una d'elles, que està al costat d'un altra de que no cal parlar-ne per haver-la modernament desfigurada, té el portal rectangular de devers un metre d'altària i a son temps devia tapar-se amb una llosa per evitar profanacions. Les seves mides interiors són: llarg, quatre metres, ample dos; altura, un amb noranta cinc.

Cal fer notar que en el seu voltant interior encara s'hi veuen ben marcats els deu compartiments (seixanta centímetres de llarg per altres tants d'ample) en els quals s'hi enterraven els cadàvers, aseguets amb les cames creuades.

L'altra és tal volta més important però ha sufrides petites modificacions en la seva avant-cambra, que té 1'35 m. d'altària, per 1'40 m. de llarg i 0'80 m. d'ample. El portal és rectangular i s'hi baixa a dins amb dos escalons. Té la forma de nau amb la quilla per amunt midant 1'10 m. d'altària, 2'30 d'ample i 3'20 de llargària. Entrant hi, a mà esquerra té un petit pedris i a l'esquerra un nínxol rectangular.

La que està dins la nostra propietat, coneguda també amb aquell nom, és més important per la seva grandària. Consta d'una avant-cambra trapezoidal de 1'42 m. de llarg amb bases de 0'80 i 0'90 respectivament i una fondària de 1'42. Cap a mitjorn s'obri el portal, que's rectangular de 0'60 per 0'41. El conjunt devia anar tapat primitivament per una llosa no inferior a 1'60 m. per un. La cambra oberta artificialment com la d'abans dins la pedra cantonenca, està també en forma de nau i amb pedrissos en els costats. Té 9 metres de llarg per 2'30 d'ample i 1'40 d'alt. Al fons i a l'extrem esquerra hi ha

dos petits nínxois circulars d'un metre de llarg per 1'40 d'ample. Tenia un jaciment d'uns quaranta centímetres d'espessor, format per una terra negra, barrejada amb alguns ossos d'animals i reduït nombre de peçes dentals humanes. Hi trobarem sis vasos de terrissa molt grollera, dos sense anses, dos amb anses perforades verticalment i dos que les hi tenien horitzontalment, un punxó i dos punyals triangulars de bronze. D'aquets dos sols se'n pogué reconstruir un, que al parèixer tenia quatre claus per ficar-se al mànec de fusta. La ceràmica sembla argàrica, el punyal s'acosta al tipus de so'n Jau-mell i el de les coves s'acosta moltíssim més al de les de Pollença, Artà i so'n Currelles de Pòrtol que no a les de Lluchmajor, semblant esser del primer període de l'edat del bronze.

L'any 1927, devora so'n Mayol dins una finca anomenada so'n Serra, a un tir de passetja de la via fèrrea de Felanitx a Palma se'n descobrí un altra sota terra, al parèixer artificial. Tenia la boca orientada cap a ponent i el portal estava tapat amb unes lloses. Té la forma redonca: uns dos metres d'altària, devers devuit de llarg i prop de set d'ample.

A mà esquerra del portal n'hi havia un altre qui donava entrada a una mina.

El jaciment estava compost per una capa de terra negra, de devers trenta centímetres, mesclada amb gran quantitat d'ossos, dels quals molts presentaven senyals d'haver estat sotmesos a l'acció del foc. S'hi trobaren alguns discs, dues campanilles, un clau de coure de vinticin centímetres de llarg, una braçerola amb espiral i altres objectes de bronze; grans de collar de vidre, un vas de terrissa molt grollera de 24 centímetres d'alt, un parell d'urnes cineràries de marès i la part superior d'una petita àmfora que al parèixer devia tenir una altària de quaranta o cinquanta centímetres. És de terra vermellosa, sense més decoració que, en la part superior del seu ventre i equidistants entre si, tres circumferències de relleu dins les quals hi ha una creu que les dividex en quatre compartiments.

Pels objectes trobats, es pot dir que és del mateix temps de la cova de sa Madona a l'Alcaria Blanca i de la de so'n Bauçà; per tant no és aventurat de suposar el seu origen devers el segle VI abans de J. C.

Tal volta amb el temps se'n descubresquen més, que'ns desxifrin el que encara per a nosaltres són misteris.

M. BORDOY

DOCUMENTS

SOBRE ADMISSIÓ DE RELIGIOSSES EN EL MONESTIR DEL PUIG DE POLLENÇA

(148:)

Ale venerable deuota en Jhesucrist sor Beatriu Puigdorfilia, prioressa del puig de Pollensa.

Venerable en Christ: Anosaltres serien vingudes algunes notables persones de aquest Regne suplicant e requerint donassem loch en le recepcio de llurs filles les quals tenen deuocio de esser religiosas deaqueix vostre monastir; per quant aquestes coses nos plaurie se fessen

ab sebude de vos, qui teniu lo principal regiment deaqui, hauem delliberat scriureus pregant vos doneu loch en tall deuocio, dela qual crehem resultara gran seruey anostre Senyor Deu e encara sera gran consertuacio deles cases dels homens de honor domiciliats en aquest Regna, los quals no abasten en collocar en metrimoni totes lurs filles; pregant vos molt prest haiam vostre resposte per modo puchcam dar le respota aqui tall suplicacio erequeste anos han feta. En Maliorques en lo nostro Episcopal palau axvj de Juliol M CCCClxxxj.

(ARX. EPISC. DE MALL, *Llib. Colacions de 1480 84, sens foliar*.)

PROHIBICIÓ DE CELEBRAR MISSES I ADMINISTRAR SAGRAMENTS A DOMICILI, EXCEPTUAT VIÀTIC I EXTREMA UNCIÓ

(1481)

Prohibitio facta contra quascumque personas ne audeant missas nubciales nec alia sacramenta extra ecclesiam celebrare nec administrare.

Com de algun temps en sa en le present Ciutat e diocessis de Mallorca se sia preticat e abusat indebitament, contra forma e ordinacio en dret statuhides, celebrar misses nubcials e altres misses e sagraments liurar en case, loch prohibit e no condecient, per le qual cose se son seguits e sesperen seguir molts scandols, segons asebude del Reuerendissimo en Christ pare e Senyor Don Diego, per le gracia diuina, bisbe de Mallorca, edela Sacra Reyat Magestat canceller e conseller, es per uengut; per tant lo dit Reuerendissimo Senyor bisbe desitjant squiuar tots scandols e tall abus tolra, Ab le present, le qual mane esser publicade axi en le Seu de Mallorca com altres esglesias parroquials dela present Ciutat e ylla de Mallorca, intima, notifica emane generalment atots

e qualseuulla priors, Rectors, vicaris, preteras e altres ecclesiasticas personas que de ci auant no gossen ne presumesquen misses nubcials ne altres misses dir ne nangun altre sagrament donar ne liurar en case ne fore case, sino en les esglesias dela Seu e altres esglesies parroquials dela present Ciutat e diocessis de Mallorca, excepto los Sacraments de Eucharistia e extreme unció, los quals se acostumen aportar els malalts, E aço sots pena de Cent liures al fich dela Sua cort aplicadores ede bens dels contrafaents eshegidores, sens alguna gracia, Abdicant e tollent, axi com ab les presents abdica e toll, le Reuerendissima Senyoria tota potestat de tals licencias donar Als Egregis Vicaris e oficial general seus, Manant le present esser publicade en les dites esglesias dementralo diuinal offici se selebrara e en aquelles los faels crestians congregats seran, perso que ignorancia no puxen allegar. Dat Mallorca en lo palau Episcopal al primer de decembra any MCCCC lxxxj.º

Ego Petrus Moll, Ebdomedarius Sedis Maioricensis, publicauí presentem cedula in se de Maioricensi Dum officium vesperorum psallarint Die ij decembris anno predicto.

(ARX. EPISC. DE MALL.—*Llib. Colacions de 1480 84, sens foliar*).

P. A. SANXO.

EDICTE DEL VIRREI DON LUYS VICH

(1584)

Ara ojats ques fan a saber a tot hom generalment de part del Ill.^m señor Don Luys Vich comenedor maior de Arago, Alcayt de Paniscola, conceller llochinent y capita general de la S. C. y R. Mag.^t en lo Regne de Mallorca e Islas adaquell adjacents; que attenent y considerant sa S.^{ria} que en lo present Regne se cometen alguns delictes los quals no solament donen molts grans danys als habitants en lo present Regna pero encara los posen en altres maiors y evidents perills y treballs pera remey dels quals y per atehir lo present Regne ab la pau y quietut que conue y que los bons pugan star, habitar y treballar en ses cases y heretats y los commersants y negociants pugan trastesiar sens perill per los camins y los mals ab castichs ri-

guroses se reprimescan de ses audacies y temeritats y exemple de aquells los altres se abstingan de cometre y perpetrar semblats delictes y excessos se han fetas y publicades moltes y diuerses crides per los llochstinents generals predecesors seus concernents en gran manera lo benefici publich bon gouern y general administratio de la justicia, perso y altrament desitjant sa Illma Senyoria que dites crides Reals com encara les que de nou ha aparegut se deuian publicar fassen lo fuyt que conue al seruey de nostre Sor. Deu y sa Maj.^t y benefici dels poblats en lo present Regne y que sian a tot hom notoris inseguint la conclusio ab molta discretio feta en lo real concell, diu, notifica y mana a totes y quaseuol persones de qualseuol grau sta-

ment o condició que sían tingan y obseruen les infrascriptes Reals crides y prouisions Reals que son del tenor següent:

CAP. i

Reuocació de guiatges.

E primerament com ab los Guiatges atorgats sia donat gran impediment y destorb a la administratio de la justicia, perço sa S.^{ria} volent remoure tal impediment y per altres bons respectes ab tenor de la present publica crida, reuoca, cassa, y anulla, y per reuocats, cassats y anulats vol hauer tots y sengles guiatges concedits y atorgats tant persos predecessors com per qualseuol altre oficials y axi mateix qualseuols guiatges y licencies de aportar armes, reduynt les tinencies de dits guiatges si alguns ni haura a temps de tres dies naturals comptadors de la hora de la publicatio de la present crida en auant.

CAP. ij

Contra los qui trauen or ni plata ni moneda del Regne.

Mes auant abe que per pragmática crides y edictes Reals de los predecessors sia stada prohibida la extractio de la moneda de or o de argent del present Regne pero per quant no se ha plenament prouehit a tots los caps fraus y cauteles y sia molt util y conuenient al present Regne y als poblats de aquell que ningun genero de or ni de argent sia extret del present Regne y de algun temps ensa se haze fet molt gran abus en la extractio del dit or y argent y de moneda; per so desitiant sa S.^{ria} Illma plenament prouehir sobre dites coses mana esta^{tu}ex y ordona que no sia persona alguna de qualseuol grau, stament, o conditio sia que gos traure ni fer traure del present Regne niguna moneda de or o de plata de vint florins en amunt ni niguna manera de or ni de Plata obrada o no obrada que valga mes de vint florins sots pena de esser perduda dita moneda o dit or, y plata applicadore per les dos parts als coffrens Reals y la tercera part al acusador lo qual sera tingut secret y sino podran esser presos ab dita moneda o altres cosas, de Or y de Plata puys const hauer la treta del die de la publicatio de la present en auant incorregan en pena de pagar altra tanta moneda quanta hauran treta o la Valor del dit or o plata que constara hauer tretes decla-

rant esser incidits en dites penes en continent que seran trobats ab dites monedes o coses de plata y de or en lo moll o fora dels portals de la present ciutat o altrament en lo cami o prop de hort hi haura vaxell per poder sen portar dites coses o constara esser stats ab dites monedes or o argent, la qual moneda or, o Plata vol sa S.^{ria} sia perduda encaraque lo vaxell ab que fos embarcada per fortuna o voluntariament torne y encara que dita moneda or, o Plata, pales o amagadament sia tornada y restituida dins la present ciutat puys una vegada sia stada treta y en la matexa pena incorreran tots los qui daran fauor y ajuda o altrament consentiran en dita extractio.

CAP. iij

Sobre lo matex.

Item desitiant sa S.^{ria} plenament prouehir que la moneda or y argent sia conseruat en lo present Regne y ques lleu tota occasio, modo, forma y cami de detraurela, mana y ordena sa S.^{ria} que no sia nigun frances ni altra stranger que per si ni per interpossada persona gos cambiar moneda mallorquina ab moneda castellana o de altra part de or o de argent ni nigun home del present Regne, per si ni per interposada persona gos cambiar moneda de or o de argent castellana o de altra part ab dits francesos o altres strangers o ab qualseuol altres persones de les quals se puga presumir ver semblantment que no volen dita moneda perassi sots pena de perdre uns y altres la moneda applicadora com dalt sta dit y lo corredor qui entreuindra en dit tracte sera priuat de son offici y si sera altre persona tercera encorrera en pena de vint y sinch lliures applicadores com dalts esta dit.

CAP. iiij

Contra los qui trahuen forments del [Regne]

Item com conuinga al be per esser yslla que stiga prouehit de totes prouisions de vitualles, robes, vestits, y altres coses necessaries mana y ordona Sa S.^{ria} que no sia persona alguna qui gos traure o fer traure del present Regne forments, xexes, ordís, ciuades, garroffes, faues, guixes, ciurons, llanties, ni altre manera alguna de gra, figas, ni altres fruytes secas, moltons, ouelles, cabres, cabrons, anyells, bous, vaques, vadells, porchs vius ni morts, auaries de porchs, seu, candeles de seu, ni de

sera, cappons ni gallines, seda obrada ni sens obrar, llana, stam flux, ni filat, lli flux ni filat ni alguna manera de teles; ni patro algu gos embarcar niguna de dites coses sots les penes contengudes en los edictes y crides reals per sos predecessors publicades a les quals se refferex.

CAP. v

Contra los bandejats qui aportan ballestas o arcabussos.

Mes auant com de hauerse reprimít y seuerament castigat los homens facinerosos cridats y publicats per enemichs de sa Magt. ha vingut gran be utilitat, quietut y repos al present Regne y als poblats de aquell; per so sa Illma Ss.^{ria} desitjant conseruar dita quietut y prouehir que per auant semblants facinerosos homens no stigan en lo present Regne y los qui vuy hi son sian del tot expellits, prouehex y ordena que qualseuol bandejats facinerosos qui sera trobat sol o en companyia armat de padrenyal, arcabus, o scopeta ballesta, llança o ab ca de ajuda o se prouara esser anat armat de alguna de dites armes de qualseuol mida que sian incidisca en pena de mort natural encara que no hagues comes altra crim o delictes y en la matexa pena incidera qualseuol casola qui sera trobat o constara esser anat armat de alguna de dites armas en companyia de algun bandejatat o bandejtats.

CAP. vj

Contra los fautors de bandejats.

Item com la maior causa de dits bandejtats de esser sostenguts en lo present Regne sien los receptadors y fautors dells; perso sa Illma S.^{ria} ab lo matex zel y fi de voler purgar lo present Regne, mana y ordene que niguna persona gos per si ni per interposada persona acullir o receptor en sa casa alcaria o altre qualseuol habitatio o altrament en ses possessions montanyes, vinyes, barracas, coues, garrigas o terres los susdits bandejtats ni donarlos a menjar, beure, vestir, camises, gippons, calçes, sabates, gorres, o sombreros, dines, armes, polvora, pilotes, ni adobar armes de aquells ni fer los robes ni vestits calces ni sabates ni adobar aquelles encara que sien sastres calsesters, çabaters o altres qui viuhen de dit officí ni donar auisos o qualseuol altra fauor o ajuda *sots pena de esser los derrocades les cases, alcaries o altres habitacions y de doscentes lliures applica-*

aores les dos parts als cofrens reals y la tercera part al acusador donant proues de dita fauthoria ultra que sera tingut secret o sost pena de galera perpetua o temporal segons la qualitat de la fauthoria y de la persona la qual pena de dites fauthories puga esser stesa fins a pena de mort natural a arbitre de sa S.^{ria} y del Consell Real.

CAP. vij

Contra los qui no denuntiaran los fautors.

Item mana y ordena Sa S.^{ria} que totes y qualseuol persones qui sapien encara que no tengan altra conteste que alguna persona hage donat o fet niguna de les fauthories sobre dites a dits bandejtats o per auant doneran o faran ho hagen de denunciar a la regia cort dins tres dies sots pena de sinquanta lliures applicadores als coffrens reals ultra de les altres penes en altres edictes Reals contengudes.

CAP. viij

Contra los aquadrillats.

Mes auant per quant de reprimir los homens aquadrillats ha vingut molt greu de pau y quietut en lo present Regne; perço volent sa S.^{ria} conseruar dita quietut y prouehir en sdeuenidor dits aquadrillaments prouehex y mana que nigu gos anar aquadrillat entenent quadrilla quant seran mes de tres armats de pedrenyals, arcabussos, ballestes o llances de qualseuol mida sian dites armes sots pena de bandex del present Regne o de Galera per tres anys ultra les armes perdudes les quals vol sa S.^{ria} sian del official qui pendra dits aquadrillats, exceptats los qui staran a una llegua de la mar puy no vajan acudrilats per camins reals ni autrement sian homens obligats a la regia cort.

CAP. viiij

Contra los casolans qui van ab bandejats.

Mes auant perso que alguns casolans per fugir les penes en los reals edictes contengudes sa mesclan y van ab dits bandejats sens armes menjant y golafretiant abells y fent altres coses vicioses, Perso Sa S.^{ria} prouehex y mana que ningun casola gos anar ab bandejat algu encare que no porte armes sots pena de galera per temps detres anys o altra maior attes la qualitat de la fauthoria.

CAP. X

Contra los qui no perseguexen bandejats.

Item pera que dits bandejats o aquadrillats sian del tot extirpats mana sa Illma S.^{ria} que qualseuol persona que veura bandejats algu o homens aquadrillats com demunt es dit si comodament podra sens perill de sa persona y ason saluo hage de posar so de via fora derrera dits bandejats o aquadrillats y los balles de les viles o llochs que sentiran dits crits hagen de exir ab la gent necessaria y per seguir dits bandejats o aquadrillats y axi de lloch en lloch se hage de fer persecutio contra de aquells encara que no sian en llurs ballius ajudantse los uns als altres sots pena als qui no posaran dits crits de via fora podent ho fer com es dit o no ho denuntiaran en continent al balle del lloch mes proprinch de sinch lliures o altra maior segons la negligencia y culpa y los officials qui seran negligents en les dites coses incidieran en pena de deu lliures y de priuatio de sos officis y los qui seran negligents en exir en companyia de dits officials o altres a la persecutio dels demunt dits incidieran en pena de sinch lliures y destar trenta dies a la preso.

CAP. xj

Publicatio de bandejats.

E mes auant per a que los bandejats sian a tot hom notoris ultra de les publicacions specialment de cada un dells fetes per a que nigu puga allegar ignorantia a cerca de les fauthories y altres coses en los capitols precedents especificades ara de nou sa Illma S.^{ria} publica per bandejats y enemichs de sa Mag.^t les persones següents, Guillem Ferragut, Joan Coch t. birbe Florit de la vila de Sineu, Gabriel Fluxa de Muro, Antoni Granat de Manacor, Cosme Rigo, de Felanig, Antoni Bertran de Pollensa, Joan Figuera, Jaume Figuera, Joseph Figuera de Pollensa, L. Gelabert del terma de la ciutat, Pere Bernat, Pere Morro de Mancor, Jaume Michel, Gabriel Michel de Muro, Berto meu Bernat dit del moli, Damia Bernat fill de Joan Bernat maior, Joan Bernat menor, Michel Bernat, Pere Bernat, Barthomeu Campins, Joan Campins, Hieronym Cassa de la vila de Soller. Joan Oliver de Sta Maria de Coanegra, Francesch Huguet, Joan Huguet, Barthomeu Ballester, Antoni Ballester, Jordi Palou de Bunyola, Jaume Macip de biniarroy, Jaume Vidal de Sel-

ua, Guillem Salom m.^r, Toni Salom, Joan Salom, Hierony y Lucia sclaus de Pere Juan Fortesa, acerca dels quals y dels qui per auant sa bandejaran aduertex sa S.^{ria} a tot hom generalment que qualseuol persona encara que no sia official pot perseguir pendre y posar en mans de la justicia qualseuol dels sobre dits bandejats y que per auant se bandejaran.

CAP. xij

Premi per als que pendran bandejats.

Item per a que ab tot effecte lo present regne sia expurgat de mala gent y los poblats en aquell viscan ab pau y quietut y tengan ganes de perseguir pendrer y capturar dits bandejats per lo gran be concernent la cosa publica sen seguex que dits bandejats vingan en ma y poder de la regia cort, Mana sa Illma S.^{ria} que qualseuol persona qui pendra y posera en ma de la Regia cort, qualseuol dels sobredits bandejats sera remes y perdonat de qualseuol delictes, crim, y exces hage comes encara que fossen tals per los quals meresques pena de mort natural encara que sian socios o companyons del dit bandejats exceptat que no sian lladres ni hagen comes crim, Heregia, sodomia, ni hagen robat dona alguna ni hage fabricat ni mes moneda falsa ni hage igualat ni disminuït moneda, ni hage comes cas de mort acordada saluat empero en tot cas lo interes de la part offeza si tal part legitima y haura y si tal persona qui posera en ma de la justicia qualseuol dels sobredits bandejats no sera en res obligat a la regia cort encara que sia official li manara sa Senyoria donar dels bens de dits bandejats sin tindran y no tenint bens dels coffrens Reals cent lliures moneda de Mallorca, per cascu de les persones de Guillem Ferragut de Sineu, t. Gilabert del terma de ciutat, Joan Oliver de Coanegra, Hieronym Cassa de Soller, Jaume Macip de Biniarroy, Jaume Vidal de Selua, Francesch Huguet, Joan Huguet de Bunyola, Guillem Salom major, Toni Salom, Joan Salom, Hieronym y Lucia, sclaus de mossen Pere Joan Forteza, y cinquanta lliures per cascu de les persones de Barthomeu Ballester, Antoni Ballester, Jordi Palou de Bunyola, Barthomeu Campins, Joan Campins, Barthomeu Bernat dit del moli, Damia Bernat fill de Joan, Joan Bernat maior, Joan Bernat menor, Michel Bernat, Pere Bernat de Soller, Pere Bernat, Pere Morro de Mancor y vint y sinch lliures per cascu

dels altres bandetjats y que per auant saban-
detjaran y per les persones y cascuna delles qui
aniran en companyia de dits bandejats.

CAP. xiiij

Contra los qui robaran en cami real.

Item com tots los camins carrers y vias pu-
bliques stigan debax de salua guarda y protec-
tio Real y sia raho stigan aquells ab tota
seguretat y los offenents, dampnificants o deli-
quents en dits camins degan ser greument cas-
tigats de manera que la pena sia conforme al
delicte, Perço sa Illma S.^{ria} desitjant tenir dits
camins segurs y que los poblats en lo present
Regne liberament puga anar y venir Mana y
statuex que qualseuol persona de qualseuol
grau stament o condicio sia qui robara en
cami carrera o via publica ab violentia o sens
ella encare que lo robo no valega mes de sinch
sous o ab cares tapades o descarat regonexera
nigu o li demenara o pendra nignus diners,
çabates, robes, o virtualles o altres qualseuols
coses que aportara incidera en pena de mort
natural y lo cors de aquell stiga penjat dauant
de sa casa sin tindra y sino dauant de la casa

de son pare o de son germa maior prohibint
que nigu lo puga lleuar sots la matexa pena de
mort natural.

CAP. xiiij

*Contra los qui dampnificaran a altre
en cami real.*

Item per obseruantia de dita saluaguarde,
mana y statuex sa S.^{ria} que qualseuol persona
qui dampnificara a altra en cami, carrera o via
publica ab qualseuol manera de arma, basto,
pedra, o altre cosa samblant si pera cas acordat
per poca que sia la ferida colp o nafra incidira
en pena de cinch anys de galera y si sera en
rixa incidira en pena de tres anys de desterro
del present Regne, si empero se seguira mort
o mutilatio o debilitatio de membre incidira en
pena de mort natural o de galera perpetua.

(ARX. GEN. HIST. DE MALL.—*Llib. Pregons*
de 1577 · 94, fols 128 · 132.)

ENRIC FAJARNÉS,
Cronista de Iviça.

(Continuarà)

DATOS PARA LA HISTORIA DE ARTA

ESCRIVANIA REIAL I ANTICS NOTARIS D'ARTÀ

SEGLE XV

DISPOSICIONS SOBRE TENENCIA DE
PROTOCOLS DE DIFUNTS NOTARIS

CV

(1430)

En Johan Aymerich caualler etc. Al amat lo
batle de arta o asson lochtinent saluts e dilec-
cio. Querulosament es stat deuant nos propo-
sat per part de Anthoni ballester habitador de
la parroquia de petra que la dona (blanc) mu-
ller den ffrancesch gili notari de vostre batliu
quondam te e possehex los libres cartes e notes
del dit quondam marit en los quals libres o no-
tes ha algunas cartes fahents per lo dit Anthoni
ballester e jacsia la dita dona sia stada diuerses

vegades requesta que de les dites cartes li de-
gues donar copia e translats per lo vostre notari
o scriua o per altre qualseuol notari, empero
la dita dona les dites coses ha cessades fer e
cumplir en gran dan e perjudici del dit Antho-
ni ballester Oncom segons lo xlviij capitol de
les nouvelles ordinacions la dita dona ne altre
persona qui no sia notari no dega ne puscha
tenir e possehir notes algunes ans degan esser
possades en poder vostre o de vostra cort e
loch segur perque ha anos suplicat li deguessem
sobre aço prouehir de remey de justícia coui-
nent emper amor daço nos atesa la dita supli-
cacio asser justa e consonant araho vist axami-
nat lo dit capitol de les nouvelles ordinacions a
vos dehim e manam sots pena de xxx libres al
fisch real aplicadores que de continent vistes

les presents façats manament ala dita dona for-
sant aquella ab aquella ab aquells remeys de
dret ques pertany que dins tres dies apres que
per vos manat li sera haia fet donar e liurar al
dit supplicant traslat o copia de les dites car-
tes fahents per lo dit Antoni. Eno res menys
fets manament a la dita dona que dins deu dies
continuadors haia meses e deposades les dites
notes e llibres en poder de vostre cort o daltre
qualseuol notari qui aquelles per auctoritat de
la cort tenga e retenga sots pena de xx llibres
en lo dit capitol contengudes. E aço no mu-
dets si la dita pena cobeiats squiuar. Dat. en
Mallorques a v de maig any MCCCxxx.—Sir-
uent assessor.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres
Comunes* de 1430, n.º 113 sens foliar.

NICOLAU MIANES, notari i Escrivà Reial (1)

CVI

(1430)

No volguent seguir habitant a Artá
els notaris Genis Mianes y son fill
Nicolau a causa de les calamitoses
circunstancies que se succeien en
aquell terme i en tota l'illa de Mallor-
ca se mana al batle de dita parròquia
anomen altre notari que regesca
l'Escrivania Reial, administrant justí-
cia, y puga rebre testaments i altres
derreres voluntats i autoritzar con-
tractes entre aquells habitants.

Arta

En Latzer de loscos etc. Alamat lo batle
dela parroquia de Arta o asson lochtinent sa-
luts e dileccio. Proposat es stat deuant nos per
part dels discrets jurats del vostre batliu ab
gran querela que com los discrets En Genis
mianes e Nicolau mianes son fill notaris Re-
gents la cort del dit vostre batliu no vullen star
he habitat en lo dit vostre batliu per raho de
les morts qui son en aquell vostre batliu e per
tota la illa de Mallorques ni pensants e extri-

(1) Existeixen les seves notes a l'Arxiu de Proto-
cols compreguent els anys de 1422 a 1474, Lletra
M núms. 53 i 54.

gents per la qual cosa sen saguexen grans çans
entre los habitants del dit vostre batliu ço es
que no poden manar llurs questions ne debats
en la vostre cort ne fer testaments ne codicils
ne altres derreres voluntats per que han anos
supplicat que en e sobre les dites coses les de-
guessem prouehir de Remey couinent de justi-
cia. E nos volent prouehir ala indemnitat de
la dita parroquia e dels habitants de aquella
a vos dehim e manam e donam licencia que
puxats huar un altre scriua ab lo qual puxats
fer los affers de la cort e administrar justicia a
les gents e als habitants de la dita parroquia e
los dits habitants puxen tastar e codicijar
e fer altres derreres voluntats tatxantli tot so
que li pertenyara per raho de sos treballs e
scriptures sens que res dallo no sien deguts res-
pondre al dits Genis mianes ne al dit Nicholau
mianes son fill com nos ab la present donam a
aquell lo qual vos haurets per notari e scriua
plena potestat e licencia sens algun inconue-
nient de pena. Dat en Mallorques a dos de
Agost del any MCCCCxxx.—Latzer de loscos.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres
Comunes* de 1430, n.º 113, sens foliar.

CVII

(1438)

Que En Nicolau Mianes degue liurar
a Nicolau Gili un llibre de notes i con-
tractes autoritzats per Francesc Gili
pare d'aquest, pertanyents a posses-
sions de diversos alous de la dita pa-
rròquia d'Artá.

Arta

En bernat de lupia etc. Alamat lo batle de
Arta o asson lochtinent saluts e dileccio. Com
en Nicolau mianes notari habitant en vostre
batliu detengut gran temps ha en son poder
sens algun titol hun libre de notes en lo qual
son continuats diuersos contractas resebuts per
en ffrancesch gili notari quondam qui demen-
tra viuia habitaua en lo dit loch lo qual per
moltes vegades li es stat demanat per en Nicho-
lau gili fill del dit ffrancesch e aquell ne haia
pus medi en alguna manera hauerne obtenir
ans aquell lo dit mianes se deie en gran dant
e euident preiudici del dit Nicholau gili e axi
mateix sia stat lo die present proposat a nos

per part dels honrats en berenguer vnis donzell de Mallorques e dels hereus del honrat mossen Johan viuot quondam de la dita ciutat e den Johan ballester fill den ffeiliu ballester de Manacor hauents los alous e directa senyoria de diuerses possessions en vostre batliu que com ells vullan que lo dit Nicholau gili reseba tots los contractes quis hauran affer per raho de qualseuulla possessions dels dits lurs alous e de cascu dells e no altre scriua o notari en nom empero e veu de aquell notari del qual es subrogat si ja donchs lo dit Nicholau no es notari, suplicant nos que los libres dels dits alous e contractes lurs en poder de qualseuulla presones estants de vostre batliu li degam fer liurar per tant nos atessa la dita suplicacio justa e a raho consonant avos dehim e manam sots pena de cent lliures al fischs del senyor Rey aplicadores e si contrafaretz de vostres bens hauadores sens tota gracia e merce que encontinent vista la present forsets lo dit mianes en liurar lo dit libre de notes del dit ffrancesch gili al dit son fill e aell dit Nicholau e atots altres notaris aximateix forsets e destregats de part nostre en liurar tots e sengles libres que tinguen ne haian en lur poder dels contractes dels dits alous o de algu de aquells de continent com nos deliberadament e de certa sciencia vulla que axis fassa pus los dits aloes ho volan. Dat. en Mallorques a xxiiij de janer anno anatiuitate Domini M.^o CCCC.^o xxxviiij.^o E si lo dit mianes haura rahons en contrari assignats li tres jorns dins los quals haia aquelles deuant nos proposades. Dat. vt supra.—De Copons assessor.

ARX. HIST. DE MALLORCA -- *Lib. de Lletres Comunes* de 1438, n.º 125, sens foliar.

Drets i regalies de la Escrivania Reial

CVIII

(1440)

Intervenció que deu tenir lo scrivá Reial en la tramitació de lletres remeses a la cort del Batle en defensa de drets i regalies de dita Escrivania.

Arta

En berenguer dolms caualler e consaller camerlench del molt alt senyor Rey e governa-

dor del Regne de Mallorques. Alamat lo batla de arta o asson lochtinent saluts e dileccio. Per part den nicholau gili scriua de vostra cort es stat deuant nos de paraula ab gran querela affermat que vos dit batle per periuocar a ell e fferli perdent los drets e pretrimoni lo qual en lo loch del dit senyor Rey li pertany per raho de la dita ascriuania en les letres que de vostra cort o altres son tramesses a vos e an vostra dita cort vos ffets aqueles presentar per los portadors que aqueles vos aportan E apres prenits aquelles e hauets persones les quals saben aquelles legir perque sapiats que contenen e fets an aquelles vostra justicia sagons vos apar sens que les dites letres per lo dit vostre ascriua nos son intimades ne aqueles ne aquelles se ragistren en los libres de la dita cort contra forma predicada e visitada la qual cosa vos fer no deuets con haiats jurat promes en lo introit de vostre offici defendra augmentar e mantenir lo pretamoni del dit senyor e Regnalties de aquell en loch del qual es en la dita scriuania lo dit nicolau deles quals coses es stat allegat nous volets obtenir ab gran dayt e prejudici del dit pretremoni de la dita ascriuania dels libres de aquella e dels drets del dit nicolau e violacio del jurament demunt dit per vos prestat e destruccio de la practica acostumada e autoriçada en lo present Regna per la qual tots astats judicials apparen as mostre com mester es co que si les dites letres e actes qui per a queles se fan no continuen en les corts nos mostrasen deque molt souent pertarien gran debats e inconuenient entra les gents per la qual raho de vostra hofici vos sien tremeses aquelles vos fagats lo que per lo nostra ascriua e intimar e no per altre persona ffaent no res meyns a que les registrar se deuran e per aquell qui les aportaran o les portaren pagar e fetes fer el dit ascriua en son salari trabals e ascriptures condecens? sagons fer se deu, antal coses fer acostumat e aso no mudet en alguna manera anos per nostra descarech qui som tenguts les dit pratrimoni regals mantanir si contrafaretz tramatrem aqui hun comisari qui de vostres beile dita pena axcusar sen tota gracia e merce. Dat. en Mallorques a xiiij de juliol MCCCCxxxx.

ARX. HIST. DE MALLORCA. — *Lib. de Lletres Comunes* de 1440, n.º 130, sens foliar.

JAUME RISSO, notari d'Artá (1)

PERE RISSO, notari d'Artá (1)

CIX

CX

(1459)

(1430)

Que se destrien les notes manuals i protocols autoritzats pels notaris Jaume i Pere Risso, remetentse a la ciutat los fets en dit lloc y restant a Artá los fets en dita parròquia.

Que en Pere Risso, notari d'Artá no èbiga contractes que de bens tenguts baix alou de l'honrada dona Nicolava, vidua de l'honrat Misser Joan Berard, jurista, e sos fills i si que ho fassa En Genis Mianes notari i escrivà, o son fill Nicolau.

Artá

En Vidal castella doriz caualler etc. Alamat lo batle d'arta o asson lochtinent saluts e dileccio. Con assabuda nostre sia per vengut que les notas dels discrets en pere risso e jacme risso quondam pare seu los quals te ara nantho ni risso fill del dit pere van per mal cap, e liure les cedules dels dits notaris a aquell e a'altre e com segons forma de certa ordinacio les notes de qualseuol notari defunt haian star en poder de altre notari e no de persona layca pertant vos manam sots pena de CC ll. al fisch rey al aplicadores que en continènt vistes les presents haiats totes les dites notes manuals prothocols e cedules dels dits notaris e les notes manuals prothocolls e cedules les quals atrobarets ser stades fetes e rebudes en la present ciutat nos remettets en poder nostre les altres les quals atrobarets esser stades fetes e rebudes en aqua parroquia detanits en poder vostre e de vostre cort ffins e quant per nos en altre manera se sia prouahit degudament per justicia e utilitat dels contrahents. E aço no mudets ne dilatets si la dita pena desijats squiuar. Dat. en Mallorques a viiij de juny any MCCCCInou. — M. çaburgada.

ARX. HIST. DE MALLORCA.—*Lib. de Lletres Comunes* de 1459, n.º 165, sens foliar.

En latzer de loschos Conseller del senyor Rey e lochtinent del honrat mossen Berenguer dolms caualler etc. Alamat lo batle de Arta ho asson lochtinent saluts e dileccio. Com la honrada dona nicholaue muller del honrat misser Johan berard juriste de Mallorques quondam e dels honrats fills e hereus del dit quondam misser Johan berard haian loch temps ha donat lo libre e capbreu dels en cartaments dels alous que han en la dita parroquia de Arta an Genis mianes notari los quals rehebes del contra fets e no altre persona E ara se diga que enpere risso notari tempte e assag de rebre contractes dels dits alous de la dita seua Caualleria la cual cose torne en gran dan e euident prejudici de la dita honrada dona e dels dits honorables hereus qui han volgut e volen que los dits contractes de alienacions e altre manera de contractes del dits alous sa metan en lo seu libre propri que lo dit Genis Mianes notari ab lur propri senyal e armes e no scampats ne separats ne en altre lochs per cessar tot frau qui en les dites coses se poria es pot seguir per la qual raho ha raquest anos que sobre les dites coses los daguesem per remey de justicia prouehir Emparmos daço nos atesa la dita requesta esser justa e consonant araho a vos

(1) No existeixen les seves notes a l'Arxiu de Protocols.

(1) Consta amb acte de 26 gener de 1456 havia mort aleshores el referit notari i que eren fills seus comuns a sa muller Sibila, Antoni i Jaume Risso, casat el primer amb Esclaramunda Mir, filla de Joan Mir i de Esclaramunda sa esposa.—ARXIU DE PROTOCOLS.—*Toms de actes de Nicolau Gili* de 1455 a 1460.

dehim e manam sots pena de xxv libres al ffisch Rey al aplicadores que encontinent vistes les presents façats manament de part nostra axi com nos ab la present li manam e intimam al dit pere risso notari que sots pena de l lliures al ffisch del senyor Rey opplicadores e de sos bens hauedores no gos reebre ne pendre contractes qui sien dels dits honorables hereus ans si algun ne ha pres ne resebut aquell degue remetre e restituhir al dit Genis mianes notari escriua dels dits aous e capbreu ho an Nicholau mianes notari fill seu com lur voler e intencio sia que aquell los reebra e no altre persona. En altre manera sera feta execucio en sos bens per la dita pena tots recursos atras posats e cessants con tota jurediccio ciuil sua de la dita dona e dels dits hereus. Dat, Maioricis xxiiij Augusti anno anatiuitate Domini MCCCCxxx.º — Latzer de loschos e Joan berrardi assessor.

ARX. HIST. DE MALLORCA.— *Lib. de Lletres Comunes* de 1430, n.º 113, sens foliar.

CXI

(1436)

Comparexensa davant el Governador de Mallorca d'En Pere Risso, notari d'Artá

Arta

En berenguer dolms. Alamat lo batle de Arta o asson lochtinent saluts e dileccio. Com nos haiam gran mesters en pera risso notari en vostra parroquia degent per certes causes e rahons assi no necessarias de asplicar, per tant a vos dehim e manam sots pena de l lliures al fisch del senyor Rey aplicadores que en continent vistes les presents li manets axi com nos ab les presents li manam que dins tres dies comptadors del die dela intimacio per vos aell fahedora sia comparegut deuant nos sots la dita pena. E asso no mudets si la dita pena designats asquiar. Dat, en Mallorques die viiiij madij Auno anatiuitate Domini M^oCCCCxxxvj. — de copons assessor.

ARX. HIST. DE MALLORCA.— *Lib. de Lletres Comunes* de 1436, n.º 122, sens foliar.

JOSÈ RAMIS DE AYREFLOR Y SUREDA.

DESCRIPCION DE LAS MONEDAS

DE LA

REPUBLICA ROMANA

POK

LUIS FERBAL Y CAMPO

383. Quinario. Como el n.º 381 el anverso, Reverso, Victoria con corona y palma a derecha: L PISO FRVGI en varias colocaciones. V. a. 3.
384. Quinario. Anverso como n.º 381: detrás de la cabeza arco. Reverso, Victoria con corona

etro y parazonio a derecha; detrás L PISO: delante FRVGI. V. a. 10.

385. Sextercio. Anverso n.º 381 sin marca y con PISO alguna vez. Reverso, Caballo al galope a derecha: encima ELP debajo FRVGI, V. a. 80.

386. Como el anterior: PISO en el anverso: sin leyenda el reverso. V. a. 8o
387. As, normal con Victoria L PISO FRVGI (sin ROMA ni valor) en el reverso. V. a. 1.
388. Semis, normal con L PISO FRVGI pero sin S ni ROMA en el reverso. V. a. 1.
389. Quadrans. Cabeza laureada de Apolo a derecha: detrás tres puntos. Reverso. Timón y ánora cruzados: L PISO. V. a. 10.
390. Quadrans normal con L PISO FRVGI sin ROMA. V. a. 12.
5.º M (Calpurnius) PISO MF FRVGI. Sus denarios aluden a recuerdos de familia.
391. Denario. Dios Término en forma de cipo de frente entre corona y patera. Reverso. Patera de frente y cuchillo: M PISO MF FRVGI: todo en corona de laurel. V. a. 40.
392. Denario. Busto del dios Término diademado a derecha entre patera corona y astro. Reverso. Como el n.º anterior V. a. 20.
6.º C (Calpurnius) PISO LF FRVGI. Sus monedas recuerdan juegos de Apolo.
393. Denario. Cabeza laureada de a Apolo a derecha ó a izquierda:
394. marca variable. Reverso. Ginete con palma o antorcha o látigo al galope a derecha: simbolo variable: C PISO (o PIS) LF FRVGI (o FRVG o FRV o FR). V. a. 3, 2.
395. Denario. Busto diademado de a Apolo a derecha: detrás arco y casco. Reverso. Ginete galopando a derecha o a izquierda: marca variable: L PISO LF FRV. V. a. 2, 3.
397. Denario: anverso como el del n.º 393 con la cabeza a izquierda. Reverso. Ginete, a veces con alas, con látigo al galope a izquierda C PISO LFFRUGI. V. a. 6.
398. Denario. Busto laureado de Apolo a izquierda: detrás tridente o arco y carcaj. Reverso. Ginete con antorcha al galope a izquierda: C PISO LFFRV. V. a. 10.
7.º CN (Calpurnius) PISO. Acuña en España como procuestor.
399. Denario. Cabeza de Numa con diadema en que se lee NUHA a derecha: CN PISO PROQ. Reverso. Proa a derecha: MAGN PRO COS. V. a. 15.
8.º L (Calpurnius) BIBVLVS. Acuña en Oriente.
400. Medallón de Bronce. Cabezas mirándose de Antonio y Octavia M ANT IMP TER... Reverso. Antonio y Octavia en cuadriza de caballos marinos a derecha: HS D y altar: L BIBVLVS MF PR... V. a. 100.
401. Gran Bronce. Cabezas como el n.º 400: M ANT IMP TER COS DE SIG TER IIIVIR RPC. Reverso. Galera con vela: L BIBVLVS PRAEF CLASS o L BIBVLVS MF PR DESIG: V. a. 100.
402. Mediano Bronce. Cabeza de Antonio a derecha: U ANT o ANT IMP (o IM) TER COS DES ITER ET TER IIIVIR RPC. Reverso. Galera con vela a izquierda: L BIBVLVS MF PRAEF CLASS FC o L BIBVLVS MF PR DESIG. V. a. 30.
9.º CN (Calpurnius) FRV (GI) PISO CN F. Acuña algunas veces con L Nevio y C Plotio.
403. Mediano Bronce. Cabeza laureada de Octavio a derecha: CAESAR DIVI F AVGUST Reverso. Cabeza diadema de Numa a derecha: CN PISO LSVRDIN C PLOTRVF V. a. 200.
404. Gran Brouel. Cabeza de Octavio a derecha: CAESAR AVGV STTRIPOT. Reverso: tipo del n.º 403: CN PISO FRV FIIIVIR AAA FF. V. a. 300.
405. Gran Bronce del tipo ordinario a y medianos bronce del tipo de la corona y de la cabeza de Octavio con CN PISO CNF. V. a. 5, 1, 1.

- Familia Canidia.* M. Canidio Craso acuñó en Chipre.
408. Mediano bronce. Cabeza laureada de Apolo a derecha. Reverso. Hacha de lictor con un haz: CRA. V. a. 50.
409. Mediano bronce. Cocodrilo a derecha. Reverso. Proa a izquierda: CRAS. V. a. 12.
- Familia Caninia.* Hay monedas de L. Caninio Galo.
410. Aureo Cabeza de Octavio a derecha: AVGVSTVS DIVI F. Reverso. Puerta de un palacio: encima corona de encina y a los lados dos laureles: OB C S L CANINIVS GALLVS V. a. 1500.
411. Denario: anverso del n.º 410 sin DIVI F. Reverso. Sitial sobre el que hay vara vertical: AVGVSTVS TRIPOT L CANINIVS GALLVS IIIIVS. V. a. 200.
412. Denario: anverso del anterior. Reverso. Parto medio desnudo arrodillado hacia derecha presenta insignia militar L. CANINIVS GALLVS IIIIVIR. V. a. 15.
413. Denario: anverso del n.º 411. Reverso. Cipo y en él CC-AVGVS TI L CANINIVS GALLVS IIIIVIR. V. a. 250.
- Familia ?..... ?* Acuñó en la Galia.
414. Pequeño bronce. Elefante a derecha pisando un dragón: CARINAS. Reverso. Simpulo, aspergilo, hacha y apice. V. a. 1.
- Familia Carisia.* Tenemos monedas de dos Carisios.
- 1.º T. CARISIUS. Acuñó a veces con S. C. de orden del Senado.
415. Denario. Cabeza de Juno a derecha: MONETA. Reverso. Cuña lanceado, yunque, tenazas y martillo: T CARISIVS: todo en laurea. V. a. 3.
416. Denario. Busto alado de la Victoria a derecha: Reverso normal de la biga de la Victoria: T CARISI. V. a. 2.
417. Denario. Anverso del anterior con SC. Reverso. Cuadriga de la Victoria al galope a derecha: T CARISI. V. a. 2.
418. Denario. Cabeza a derecha de Roma con casco adornado con una pluma: ROMA. Reverso. Cetro, globo, cornucopia y timón: T CARISI (o CARIS): todo en laurea. V. a. 2.
419. Quinario. Busto alado de la Victoria con palma al hombro a derecha. Reverso. Roma con casco sentada sobre clipeos apoyada sobre cetro y con parazonio: T CARISI V. a. 80.
420. Sextercio. Cabeza diademada de Diana con arco y carcaj sobre el hombro a derecha. Reverso. Ferro corriendo a derecha T CAR o TCA o TCARIS en distintas disposiciones. V. a. 30.
421. Denario. Cabeza de Sibila adornada con cintas a derecha. Reverso. Esfinge sentada a derecha: IIIIVIR P CARISIVS (o CARISIV). V. a. 5.
422. Sextercio. Cabeza de Pan a derecha: T CARISIVS. Reverso. Pantera con tirso a derecha IIIIVIR. V. a. 100.
- 2.º P CARISIVS. Acuñó en España como legado de Octavio.
423. Denario. Cabeza de Octavio a derecha: detrás AVGVST o AVGVSTV o AVGVSTVS: delante IMP CAESAR. Reverso. Puñal clipeo y puente delante: alrededor PCARISIVS LEG PROPR. V. a. 20.
424. Anverso n.º 423 pero cabeza a izquierda con AVGVST. Reverso n.º 423. Sin denarios. V. a. 20.
425. Anverso n.º 423 con AVGVSTVS o n.º 424 con AVGVST. Reverso. Trofeo sobre armas españolas: a izquierda PCARISIVS: a derecha LEG PROPR. V. a. 15.
426. Anverso n.º 423 con AVGVST. Reverso. Trofeo de armas espa-

- ñolas: al pié cautivo arrodillado a derecha con las manos atadas a la espalda: a izquierda LEG PROPR: a derecha PCARISIVS. V. a. 40.
427. Quinario, Cabeza de Octavio a derecha: detrás AVGVST. Reversa Victoria a derecha coronando trofeo: detrás PCARISI: delante LEG. El anverso puede estar vuelto a izquierda. V. a. 3.
428. Denario. Anversos n.ºs 419 y 420 con AVGVST solo. Reverso. Espada y casco con doble penacho y bipene: alrededor PCARISIVS LEG PROPR. V. a. 30.
429. Denario. Anverso n.º 428. Reverso. Fortificaciones sobre la puerta EMERITA o IMIRITA o IIMIRIITA: alrededor PCARISIVS LEG PROPR. V. a. 10.
430. Mediano Bronce. Cabeza de Augusto a derecha: AVGVST TRIB POTES. Reverso: como el n.º anterior. V. a. 10.
431. Mediano Bronce Anverso número 430 con CAESAR AVGV (o AVG) TRIBVN POTES (o POTES). Reverso. Sin tipo PCARISIVS LEG AVGVSTI V. a. 10.
432. Mediano Bronce Anverso número 430 con CAESAR AVGV TRIB POTE. Reverso. Como el n.º 431 con PCARISIV LEG. V. a. 10.
Familia Cassia. Acuñaron 8 individuos de esta familia.
1.º CCASS (ius). Sus monedas aluden al famoso proceso de las Vestales en que intervino uno de sus antepasados.
433. Denario: anverso normal con X y urna. Reverso. La Libertad con cetro y gorro en cuadriga al galope a derecha: CCASSI ROMA. V. a. 2.
334. Dodrans y Bes normales con CCASSI V. a. 6, 10.
2.º L CCASSI (us) CAEICIAN (us). Su denario recuerda alguna fundación colonial.
435. Denario. Cabeza de Ceres con corona de espigas a derecha: CAEICIAN. Reverso. Bueyes arando a izquierda: letra variable: L CCASSI V. a. 2.
3.º CCASSI (us). Acuñó con L. Julio Salinator por orden del Senado
436. As, tipo normal sin ROMA con D S. S. CCASSI LSALIN V. a. 6.
4.º L CCASSI (us) Q. F. Recuerda hechos familiares.
437. Denario. Cabeza de Liber coronada de yedra a derecha: detrás tirso. Reverso. Cabeza de Libera coronada de pámpanos y uvas a izquierda: L CASSI RF. V. a. 3.
5.º Q CASSIVS. Sus denarios encierran alusiones a hechos de la familia.
438. Denario. Cabeza de Bonus Eventus con cetro sobre el hombro a derecha. Reverso. Lituio, águila sobre rayo y prefertulo: Q CASSIVS. V. a. 2.
439. Denario. Cabeza de la Libertad diademada a derecha: LIBERT Q CASSIVS. Reverso. Templo de Vesta: en el silla curul: a los lados urna y tablilla con A (bsolvo) C (ondemno). V. a. 3.
440. Denario con el reverso del anterior. Anverso. Cabeza velada de Vesta a derecha: VEST Q CASSIUS. V. a. 3.
6.º (L Cassius) LONGIN (us). Alude en sus denarios a hechos familiares.
441. Denario. Cabeza velada de Vesta a izquierda: detrás símpulo: letra variable. Reverso. Ciudadano a izquierda metiendo en la urna una tablilla con V(ti Rogas): LONGIN IIIV. V. a. 2.
442. Denario forrado como el anterior pero la cabeza vuelta a derecha y solo LONGIN III en el reverso. V. a. 2.
7.º CCASS(ius). Ver las familias Caecilia, Camelia y Servilia.
8.º CCASSIVS CF CELER.

443. Gran bronce ordinario y mediana
a bronce normales de los
445. tipos de la corona y de la cabeza de Octavio con CCASSIVS CF CELER (sin C. F los medianos bronce. V. a. 6, 3, 2. *Familia Certia*. L Certio acuñó con su colega C. Norbano. Son pretores que acuñan con autorización del Senado. Algunos de sus tipos son africanos y recuerdan algún cargo desempeñado por un Certio o Norbano en Africa. Los otros tipos no necesitan especial explicación
446. Aureo. Anverso. Busto de Afrítocada con cabeza de elefante a derecha. Reverso. Silla curul sobre la que hay un casco: en los palos de la silla dos palomas: a los lados SC y PR: encima L CESTIVS: debajo CNORBA. V. a. 200.
447. Aureo. Anverso. Busto de Venus, la cabeza ceñida con banda a derecha: delante PR: encima CNORBANVS: debajo L CESTIVS. Reverso. Cibeles sentada en carro tirado por dos leones a izquierda: encima SC. V. a. 200. *Familia Cipia*. Un solo individuo de la familia Cipia acuña monedas: M CIPIVS MF (año 94). Sus monedas presentan un símbolo, el timón, en el denario, en un quadrans y en una uncia. Tal vez las monedas anónimas con timón fueron acuñadas por algún individuo de esta familia.
448. Denario normal con la biga de la Victoria que lleva una palma en el anverso X y MCIPI MP: en el reverso debajo de la biga timón: exergo ROMA. V. a. 3.
449. Semis. Anverso ordinario. Reverso. Timón con la barra a derecha: encima ROMA: debajo MCIPI MF. V. a. 20.
450. Semis, Triens, Quadrans (este
a último sin puntos en el reverso)
- 452 normales: en el anverso M CIPI MF. V. a. 30, 30, 20
453. Uncia. Anverso cabeza de Hércules tocada con la piel de león a derecha: detrás o reverso como el n.º 449. V. a. 30. *Familia Claudia*. Acuñaron monedas nueve miembros de la familia Claudia: 1.º C (claudius) PVLCHER (año 106).
454. Denario con la Victoria en biga sin marca de valor ni Roma: en el reverso C PVLCHER. V. a. 1. 2.º AP CL (audius) Pulcher que acuña en unión de TMAL (lius). Eran ambos cuestores urbanos: su moneda lleva por ello Q VR (questores urbis).
455. Denario como el n.º 454 pero detrás de la cabeza un circulito inscrito en un triángulo: en el reverso la Victoria en triga: AP CLT MAL QVR o TMAL AP CLQVR. V. a. 1. 3.º (Claudius) VNI (manus), atribución muy incierta (año 89)
456. Medio victoriato (o pieza de sextercio y medio o quinario) sin marca de valor: en el reverso VNI ROMA. V. a. 40. 4.º TI CLAVD (ius Nero) TIF (ilius) AP N (epos). Acuña por orden del Senado como lo demuestran las letras SC (Senatus consulto) un denario dentado.
457. Busto de Diana con arco y carcaj al hombro a derecha: delante S. C. Reverso. La Victoria en biga a derecha con palma y corona: marca variable: TICLAVD TIFAP N. V. a. 1. 5.º L (Cornelius) LENTVLVS que hace acuñar en unión con C (Cladius) MARC (ellus) por el cuestor Cu Nerio que en algunas monedas no pone su nombre. La inscripción COS nos dice que los dos eran consules. Enemistado Claudio con César por haber investido a Pompeyo del mando del ejército

- sin consultar al Senado tuvo que seguir a Pompeyo al pasar César el Rubicón. Estas monedas han sido acuñadas fuera de Roma. Entre sus tipos encontramos la triquetra que alude a un abuelo de Claudio que conquistó Siracusa defendida por Arquímedes. La cabeza de Saturno indica que la moneda fué emitida por un cuestor a nombre del Senado. Las letras H (astata) y P (riceps) señalan las legiones que acompañaron a Claudio en su huida.
458. Cabeza de Jupiter barbuda a derecha. Reverso, Diana de Efeso de frente: a izquierda *MAR COS*: a derecha *L LEN TULVS*. V. a. 50.
459. Triquetra con cabeza de Medusa en el centro: entre las piernas espigas. Reverso, Jupiter desnudo a derecha con águila y rayo delante hoz: detrás *LENT MAR*: delante *COS*. V. a. 4. Estas dos monedas son denarios.
6.º (P. Cornelius P. F. Lentulus) *MARCELLINVS*. Era descendiente de un miembro de la familia Claudia adoptado por un Cornelio Lentulo. Los tipos de su moneda recuerdan que uno de sus antepasados conquistó Siracusa y que mató al jefe galo Viridomar consagrando sus despojos en el templo de Júpiter (guerra contra los Insu-brios y Boyos).
460. Denario, Anverso, Cabeza del consul Marcelo a derecha: detrás triquetra: delante *MARCELLINVS*. Reverso, Consul Marcelo consagrando despojos en un templo: a izquierda *COS QVINQ*: delante *MARCELLVS*, V. a. 6.
7.º *C CLODIVS CF* (Pulcher). Acuñó después de la muerte de Cesar como IIII VIR monetario. Los tipos de las monedas se refieren a los juegos *Floralia* organizados por un ascendiente de Clodio y al transporte de la estatua de Cibeles desde Pessinunte a Roma.
461. Aureo y denario, Anverso, Cabeza de Flora coronada de flores a derecha: detrás lira: delante *C CLODIVS CF*. Reverso, La vestal Claudia sentada a izquierda con el símpulo: detrás *VESTALIS*. V. a. 250, 6.
8.º *P CLODIVS MF* (Turri-nus). Acuñó durante el triunvirato (año 43.)
462. Aureo y denario, Anverso, Cabeza laureada de Apolo a derecha: detrás lira. Reverso, Diana mirando a derecha con dos largas antorchas: detrás *MF*: delante *P CLODIVS*. V. a. 500, 3.
463. Aureo y denario, Anverso, Cabeza radiada del Sol a derecha: detrás hay a veces carcaj. Reverso, Creciente rodeado por cinco estrellas: debajo *P CLODIVS—MF*. V. a. 200, 6.
464. Denario, Anverso, Cabeza laureada de César a derecha: detrás *IMP*: delante *CAESAR*. Reverso, Marte hacia izquierda con parazonio y apoyado sobre lanza: delante *P CLODIVS*: detrás *MF*. V. a. 100.
465. Aureo, Anverso, Cabeza barbuda de Antonio a derecha: alrededor *MANTONIVS IIIIVIR RPC*. Reverso, Genio alado radiado con arco y carcaj al hombro con caduceo y cornucopia, el pié apoyado sobre globo: a sus pies águila sobre cipo: detrás clipeo: alrededor *P CLODIVS MF IIIIVIR A* (uro) *P* (ublico) *F* (lando). V. a. 400.
466. Denario, Anverso del número 465 y reverso del 464. V. a. 40.
467. Denario, Anverso, Cabeza de Octavio a derecha: detrás *IIIIVIR RPC*: delante *CAESAR*. Reverso del n.º 464. V. a. 40.
468. Denario, Anverso del número 467. Reverso, Venus a izquier-

- da con patera y cetro: delante MF: detrás P CLODIVS. V. a. 300.
469. Aureo. Anverso del n.º 467 con C CAESAR III VIR RPC. Reverso. Venus medio desnuda sentada a izquierda sobre altar con paloma en la mano derecha y abrazando con el brazo izquierdo a Cupido arrodillado: alrededor P CLODIVS MF III VIR. V. a. 600.
470. Denario. Anverso. Cabeza barbuda de Octavio a derecha: detrás III VIR RPC: delante CAESAR. Reverso. Ceres a izquierda con espigas y apoyada sobre cetro: delante MF: detrás P CLODIVS. V. a. 300.
9.º (Clodius) PVLCHER. Acuñó moneda con (LLivineius) REGVLVS y (TStatilius) TAVRVS.
471. Pequeños bronce. De los tipos a ordinarios con manos enlazadas
473. y caduceo, símpulo y lituo, cornucopia y PVLCHER TAVRVS REGVLVS. V. a. 1.
Familia Cloulia. Acuñaron dos magistrados de esta familia.
1.º T CLOVLI (us) que acuñó en el año 119.
474. Denario normal con la biga de la Victoria sin signo de valor ni ROMA en reverso pero sí en el anverso. En el anverso corona: en el reverso debajo de la biga espiga y TCLOVLI V. a. 2.
2.º TCLOVLI que acuñó el año 101.
475. Quinario. Tipo del victoriato con cabeza de Júpiter: en el reverso T CLOVLI y en exergo signo de valor Q (uinarius). V. a. 2.
Familia Clovia. Los autores señalan dos magistrados de esta familia pero las monedas atribuidas al primero pudieran ser de dos diferentes y habría tres magistrados.
1.º (C Clorius SAX (ula), que acuñó tal vez antes del año 189.
476. As, semis, triens, quadrans, a sextans normales con SAX en
480. el reverso. V. a. 1, 5, 5, 4, 4.
2.º C (Clorius) SAX(ula), que acuñó el año 189.
481. Como los n.ºs 476 a 480 pero a con C SAX. V. a. 1, 2, 3, 5, 5.
485. 3.º C CLOVI(us) que acuñó en el año 46 o 45 como prefecto de la armada en España, como subordinado de César.
486. Mediano Bronce. Anverso. Busto alado de la Victoria a derecha: a veces detrás estrella: delante CAESAR DICTER. Reverso. Palas con casco a izquierda llevando trofeo, seis venablos y cipeo con cabeza de Medusa: a sus pies, serpiente: delante C CLOVI, detrás PRAEF(ectus classis). V. a. H.
Familia Cocceia. M(Cocceius) NERVA acuñó en el año 41 como procuestor provincial.
487. Aureo y denario. Anverso. Cabeza de Antonio a derecha: alrededor M ANT IMP AVG III VIR RPC M NERVA PROQP. Reverso. Cabeza del consul L Antonio a derecha: detrás L ANTONIVS: delante COS. V. a. 2000, 40.
488. Denario. Anverso n.º 487 con MANT IMP AVG III VIR RPC MNERVAQP. Reverso. Cabeza de Octavio a derecha: alrededor: CAESAR IMP PONT III VIR RPC. V. a. 100.
Familia Coilia o Coelia. Los autores señalan tres magistrados en esta familia: las monedas del segundo presentan diferencias que hacen posible atribuir las a dos magistrados distintos.
1.º L COIL(ius) que acuñó el año 179.
489. Denario ordinario de los Dioscuros con L COIL. V. a. 6.
2.º (Coilius) CALD(us).
490. Denario ordinario de la biga de la Victoria pero sin valor ni ROMA y los tipos vueltos a

- izquierda: en el reverso marca variable y CALD. V. a. 1.
 3.º C COIL(ius) CALD(us) que acuñó el año 94.
491. Denario como el n.º 490 con C COIL CALD. V. a. 1
 4.º (C Coilius) CALDVS que acuñó el año 54. Sus monedas recuerdan a un antepasado que fué consul, intervino en la aplicación de la ley tabellaria y conquistó la España ulterior el año 102. También recuerdan funciones sacerdotales de otro antepasado y triunfos en Oriente de un tercero.
492. Denario. Anverso. Cabeza del consul Caldo a derecha: detrás tablilla con L(ibero) D(amno): debajo a veces COS: delante C COEL CALDVS. Reverso. Cabeza radiada del Sol a derecha: delante clipeo redrado: detrás clipeo ovalado con rayo o S en él: delante CALDVS III VIR V. a. 6 (8 cuando falta la palabra COS).
493. Denario. Cabeza del n.º 492: detrás insignia con HIS: delante cabeza de jabalí: debajo COS: delante C COELCALDVS. Reverso. Sacerdote preparando un lectisternio sobre el que se lee L'ALDVS - VII VR EPVL: de cada lado trofeo, uno con clipeo redondo y el otro con clipeo ovalado: a izquierda CCALDVS: a derecha I MP · A · X: exergo CALDVS III VIR Hay variante con las insignias del anverso cambiadas de lugar. V. a. 8.
494. Como las variantes del n.º 493 pero con las inscripciones laterales del reverso cambiadas. V. a. 8.
495. Denario. Como los anteriores pero detrás del anverso hieira de lanza y trompeta y delante la insignia con HIS. V. a. 8
Familia Considia. Ha dado dos magistrados:
 1.º C CONSIDI(us) NONIA(nus). Sus monedas representan el templo de Venus de Eryx que debió restaurar alguna persona de su familia. Acuñó en nombre del Senado: S. C.
496. Denario Anverso. Cabeza diademada y laureada de Venus a derecha: detrás CCONSIDI NONIANI: delante SC. Reverso. Sobre una montaña y rodeado de murallas templo encima de cuya puerta se lee ERVC (inae). V. a. 6.
 2.º C CONSIDIVS PAETVS. Este monetario que acompañó a Pompeyo en su huida al aproximarse César debió acuñar la mayor parte de sus monedas fuera de Roma, siendo probablemente edil curul, en Apolonia de Iliria. Sus tipos recuerdan Venus Ericina como las monedas del magistrado anterior o el nombre de Apolonia.
497. Denario. Anverso. Cabeza laureada de Apolo a derecha: Detrás a veces A. Reverso. Silla curul con corona: encima C CONSIDI (o CONSIDIVS) PAETI o PAETVS. Hay una variante con leyenda completa en que el anverso está rodeado por corona de laurel. V. a. 2 3 3.
498. Denario. Anverso. Busto con casco de Palas a derecha con la égida sobre el pecho. Reverso. Victoria con palma y corona en cuadriga al galope a derecha; exergo C CONSIDI. V. a. 1.
499. Denario. Anverso. Cabeza laureada y diademada de Venus a derecha o laureada a izquierda: detrás PAETI. Reverso: el del n.º 498 con la cuadriga a izquierda. V. a. 1.
500. Quinario. Cabeza y leyenda del n.º 499 pero vuelta a derecha. Reverso. Victoria con trofeo a derecha o izquierda: delante C CONSIDI V. a. 25, 3.
501. Sextercio. Anverso. Busto alado de Cupido grande o pequeño a derecha: debajo (si el busto es grande) C CONSIDI o C CON-

SIDIVS (si es pequeño). Reverso. Globo celeste y sobre él dos cornucopias atadas con cintas. V. a. 25.

Familia Copenia. Véase más adelante *Familia Sicinia.*

Familia Cordia. MN CORDIVS RVFVS acuñó parte de sus monedas en el Ponto pues fué uno de los magistrados que siguieron a Pompeyo. Algunas de sus monedas hacen relación a su nombre: las otras representan tipos de las del Ponto.

502. Denario. Anverso. Cabezas superpuestas y a veces laureadas de los Dioscuros a derecha: detrás RVFVSIIIVIR. Reverso. Venus a izquierda con cetro y balanzas y Cupido sobre el hombro: detrás MNCORDIVS (o CORDI). V. a. 3.
503. Denario. Cabeza diademada de Venus a derecha: detrás RVFVS SC. Reverso. Cupido sobre delfín hacia derecha: debajo MN CORDIVS. V. a. 3.
504. Denario. Casco corintio con mochuelo encima a derecha: detrás RVFVS. Reverso. Egida de Minerva: en medio cabeza de Medusa: alrededor MN CORDIVS. V. a. 3.
505. Quinario. Anverso. Cabeza radiada del Sol a derecha: detrás MN CORDIVS (o CORDI). Reverso. Águila con las alas abiertas a derecha: exergo RVFVS. V. a. 60.
506. Sextercio. Tipo del n.º 503: detrás MN CORDIVS. Reverso. Cupido de rodillas con palma y corona a derecha: delante RVFVS o RVFI o RVF. V. a. 30.
507. Sextercio. Anverso. Casco con penacho a derecha: debajo MN CORDIVS. Reverso. Cupido como el n.º 506 pero andando. V. a. 30.
- Familia Cornelia.* Es una de las familias que presentan mayor número de magistrados.

1.º P (Cornelius) SVLA.

508. Denario con la biga de la Victoria ordinario: As, Semis, 512. Triens, Quadrans normales con PSLA (denario) o P SVLA (bronce). V. a. 3, 1, 8, 8, 10.
- 2.º P (Cornelius) BLAS(io).
513. As, Semis, Triens, Quadrans, a Sextans normales con P. BLAS 517. en el reverso. V. a. 1, 1, 1, 1, 12.
- 3.º (L Cornelius) CINA.
518. As, Semis, Triens, Quadrans, a Sextans normales con CINA 522. en el reverso. V. a. 1, 1, 2, 2, 12.
523. Quadrans: anverso normal: reverso timón: encima ROMA: debajo CINA sin marca de valor. V. a. 12.
- 4.º CN CORNEL(ius) LF SISENA. El tipo de su moneda simboliza el triunfo de Escipión sobre Antioco el Grande.
524. Denario. Cabeza del denario con SISENA y ROMA. Reverso Júpiter en cuadriga a derecha lanzando el rayo contra el gigante Titón: alrededor el sol, la luna y dos estrellas: CN CORNEL LF. V. a. 10.
- 5.º (P Cornelius) CETEGVS. Se denario acuñado con autorización del Senado, EX SC, alude al culto frigio de Atis introducido en Roma por uno de sus ascendientes.
525. Denario. Anverso. Cabeza de Roma a derecha con casco sin alas que termina en pico de águila: detrás EX SC: delante X Reverso. El pastor Atis desnudo con gorro frigio y rama sobre el hombro a derecha montado en macho cabrío: debajo CETEGVS ROMA todo en corona de laurel: V. a. 500.
- 6.º CN (Cornelius) BLASIO CNF. Su denario alude a Escipión Africano el antiguo y los broncees son acuñados en Sicilia.
526. Denario. Anverso. Cabeza con

casco de Escipión: encima astro: detrás marca variable: delante CN BLASIO CNF. Reverso Júpiter con rayo y cetro entre Pallas a izquierda con casco y que lo corona y Juno a derecha

con cetro: marca variable y ROMA que a veces presenta una águila entre RO y MA. V. a. 3.

LUIS FERBAL Y CAMPO

DE L'ESTADA DE MESTRE BARTOMEU CALDENTY A VALDEMOSA

Les següents dades són extrems dels pocs llibres que romanen de l'antiga universitat o parròquia de Valldemossa.

Pel maig de 1480 no era encara En Caldenty a Miramar, puix a 13 de dit mes «com la santa Trenitat astigua a gran royna e no si astigua nagun ni si loa Deu e finalment les portes astigen tenquades», els consellers de la vila discutiren si comissionarien a Pere Lopis, probablement un negociant qui anava a la cort, per a suplicar al Rei que hi posés remei: «com» En Pere Lopis «per sos affers haja a hanar devant la magestat del Senyor Rey, lo qual se sia hoffert per honor de la santa Trenitat, el aportara lletres ho sopplicacions lo que li sera comanat e non vol pagua naguna».

Com ja se sap, en 1485 s'estampà a Miramar (Trinitat) el Gerson pel valldemossí Nicolau Calafat, *cura et impensis reverendi Bartholomei Caldenteii*, i que aquest i en Francesc Prats, el poeta, en 1492 obtingueren del rei Ferran la cessió del monastir de Trinitat i terres anexas. Mes fins per la festa de Sant Bartomeu de 1497 no hi ha en els llibres referits el nom de Caldenty: consta, sí, que en aquella diada mestre Bartomeu Caldenty predicà el sermó per encàrrec dels jurats i fou pagat amb diners de la vila.

El nom de Bartomeu Caldenty figura en tots els repartiments o talles de la vila, des del 12 de juliol de 1498 al de 18 de gener de 1507, i del de 6 de juny de 1517 al de 12 de març de 1520. No es troba en el

de 2 de juliol de 1528, ni més envant. Falten les talles entre les dates citades. Al començament de l'any 1503 se troba una relació de *guaytes de vendes*, en la qual n'hi ha assignada una a Bartomeu Caldenty.

Com el que s'acaba de dir contradiu la data corrent de la mort de mestre Caldenty, octubre de 1500, hem de suposar que hi ha confusió de persones, i sembla que les notícies que donam se refereixen efectivament al mestre Caldenty de l'impremta i escoles lulianes de Miramar.

De dit mestre Bartomeu Caldenty se conserva, tot escrit de la seva mà, un laude donat, trobant-se de visita a Valldemossa, pel governador de Mallorca Joan Aymeric, amb el que posà fi a una qüestió entre els jurats de la vila i un moss. Basili Morell sobre cert *camp del cos* (nom que encara avui porta), qüestió que per cert no fou la única que mogué el tal Morell. Diu com segueix, el laude i valuós autògraf:

«A iij de august any M sinchcents=dia e any demunts dits fo feta altercacio verbal davant lo aspectable S.^{or} loch. general entre lo magnific moss. Basili Morell de una part e los honrats jurats de la parrochia de vall de mussa pretenent e volent lo dit moss. Basili Morell tancar lo seu camp quis diu del cos per lo gran dany avia per star ubert e los jurats dient per ells esser en possessio de correr en dit camp que no es memoria del contrari, e per so hoydes dites parts plenament lo

dit S.^{or} loch. entrevenint hi mestre Barthomeu Caldentey prevera ha sentenciat e declarat en lo modo seguent so es que lo dit moss. Morell puxa tancar de paret dit camp, empro que age dexar un portell qui tenga vint e quatre palms de cana de paret a paret e que mesa hun pal en lo mig en lo qual agan afrontar e tancarsa duas portellas las quals dit Morell puxa tancar a son poder e que quant lo batlle e jurats de dita vila volran correr ochas a las festas acostumades puxan dits balle e

jurats arrenchar dit pal e ubrir dit portell dos o tres dies abans de la festa e apres lo dit Morell tengua facultat a despesas suas tornar (?) dit pal e tancar dits portellas e per aso fa dit Senyor tal provisio per remoure tal litigi la qual es estada loada e accepta per abdues les ditas parts en lo dia et any demunt dits scrit de ma de dit mestre Caldentey.=(Signat) Aymeric».

ANTONI LLORENS

DIETARI DEL DR FIOIOL

(1782)

27.—Diumenge. A las set del mati es mort el Canonge Dr. Fernando Truyols.

Poch antes Enrich Mathen ha pegat cu-chillade a un sabater y sel ha estremunciat junt a Santa Eulalia.

Me Mare, Llorens y Onclo Baptista y Criade son vinguts a dinar en me case: he donat indiot, galline y doblegats

He enviat a la nit a me Mare la gallina farside, quedade.

30.—Antes de mitx dia son vingades Catherina y ses filles de Balitx a ferme visita: he regalat a la nineta un doblegat.

He enviat a Margarita Monje una empolla melvasia y carbo.

31.—A la tarde som anat a les Monjes de Santa Magdalena y he perlat a Sor Puig y a la Priora sobre Catherina de Valldemosa.

2 Fabrer.—Catherina de Valldemosa sen es anade despres de haver dinat: li he regalat sis rosquilles de Sineu y dues dotzenes de rollets, cors, estels de paste de sucre.

He pagat a Vicensa ab compensasio 18 sous=a Juane altres 18 sous=a Pera 30 sous per el mes devengut.

3.—Me Mare, el onclo Baptista y Llorens son vinguts a berenar ab mi de xoquolate enseimades y bascuit: despres son anats los tres a veurer la obra dins el jardí.

6 —Barthomeu Ripoll sen va despres de

hauer berenat; li he regalat vuit enseimades y Pa y tocino cuit, per el cami.

Margarida de Sant Jeroni envia dues enseimades ab teiades, y una sense teiades.

8.—Me Mare al matí, envia a se Criade per llenya: he respost que dins la estable nova estava y sen dugues.

Poch antes de mitx dia som anat a Sant Phelip Neri a perlar ab el P. Salóm. sobre lo assumpto de Ripoll.

He presas sis bullas de indulgencias per mi, la Sra. Dols Pre. Vicensa, Juane, y Pera; y dos bullas de difunts.

Som anat a donar la benvinguda al Milicia D.ⁿ Pedro Gual vingut ahir tarde de Valencia ab la Novia.

He pagat a Borrás per una carretada de cals ordinaria 2 lliures.

He pagat a Mestre Pera Juan fuster devuit sous per un llenyam del estudi y 55 sous de un jaceró de Poll.

11.—Poch antes de mitx dia es arribat al Moll el xebec correu y em ell es vingut el Sr. Fiscal y Dr. Serra.

He enviat dinar cumplit a Margalida Monje que ha demanat.

12.—El Conde de Ajamans me ha regalat una tortadete de peu de porch: dat a Joan 1 sou. He enviat a me Mare un quarto de dita tortadete y ahir li vax enviar graxonera de prengue.

13.—Antes de mitx dia som anat a visitar a me Mare; y li he dit anit pesada vatx sopar al menjador nou.

16.—En la Cathedral al mati ey ha hagut Tedeum ab penons en accio de gracias de la Conquista de Maho; El Bisbe ha entonat la funcio; y el Comendant es anat ab la ciutat.

No ey hagut visita de carcel esent disapte.

17.—En el sermo de la Cathedral se ha tocat la campana antes del acte de contricio, entrat en el segon punt.

18.—He assistit fent cap de Collegi a la iglesia interior a les tres de la tarde a un grau de Theologia: que se ha conferit a Rafel Salvá Diaca, que esta en casa del Dr. March: Padri el P. Lector Sastre, franciscá: Propina 2 sous.

19.—A las dues de la tarde som anat a case me Mare, y dins la quadre principal li he entregat la mesada de vint lliures que son deu durets, tretze pesetas de cordo, y 4 trasetas.

A las 3 $\frac{3}{4}$ de la tarde he assistit a la lliço de punts de lleis que ha dit Miquel Mates sobre la llei servitutes 14 de *servitutibus*: y sobre el cap. *si quis I de Clericis conjugatis*: li han argumentat D. Bisquerra, D. Pelegri, y yo Dr. Fiol, y Dr. Ferrer, Padri el Dr. Borrás.

A les sinch de la tarde he assistit al enterro de la nineta de Son Castelló en la Posade: li han posat 12 atxes.

La S^{ra}. ha tirat desde el terradet al empedrat del carrero, el hort de getsemani, de sort que se es fet trossos y es quedat senser el bonjesus, esent de terra, per memoria.

23.—He pagat 18 sous al cuñat del cox per valor dels retxadets per la cria de canaris feta a lo estudi nou.

El Dr. Balanzat P^{re}. me ha enviat un paner de figas secas, estan sens pitjar y seran unas 8 lliures,

25.—He cobrat de la muller de Juan Ruiz per mitx any de lloguer del estudi del carrer 3 lliures 10 sous; cau dema.

26.—A les deu del mati el Canonge Penitencier ha baptisat en la Cathedral a dos mariners inglesos de que es estat Padri D.ⁿ Francesch Cotoner.

27.—El maiol de la Uniuersitat me ha entregat 12 sous per la propina de sindich del Grau de lleis de Miquel Mates; y 3 sous per la propina de Theologia de Salvá graduat dia 18.

A les tres de la tarde he assistit a la conferencia que sobre liquidacio de las Artigues

havem tingude en case del Dr. Frontera; yo, Dr. Roca y Dr. Fornari: present el P. Marques del Carme y Sr. Puigserver, P.^{re}

28.—A les 3 $\frac{3}{4}$ de la tarde he assistit en la Congregacio al grau de lleis que se ha conferit a Miquel Juan Mates y Cañelles Padri el Dr. Borrás: han argumentat D.ⁿ Antoni Bisquerra, Dr Pelegri, Dr Clar y Dr Barthomeu Serra: Propina 12 sous noto que despres som anat al estudi de Llorens a qui he entregat 8 sous de la propina de votar que li tocave, per hauer ell assistit al grau de franch pasat.

Primer Mars 82.—He cobrat 20 lliures de Administrador de pobres que me ha enviat el Sr. Bernat Garau receptor, per ma de Pera ferrer mon criat.

A les 4 de la tarde se ha concluit la mia obra del estudi, de la part del hort; y havent donat resolis a Mestre Gaspar major y a Mado son partits.

A les 7 de la tarde som anat ab el Dr. Pasqual, Sor Dols P.^{re} y Pera Criat a Case del Metja Vives prop del Hospital per compondrer el divorsi de se Muller del dit Pasqual: he estat alli fins a las 9.

2.—A la matexa hora som anat a Case del Metja Vives tot sol, he parlat ab la D.ª Coloma tenintla composta a tornar ab son Marit, he perlat ab el Dr Vives.

Vuy a las deu del mati es vingut llaud y Plech de correu de Menorca, y en ell decidit el assumpto del Regent.

3.—A las quatre de la tarde som anat a Case del Dr Vives ab el Dr Pasqual y entrade de nit he acompanyat ab el Dr Pasqual y Sr Miquel Dols a dita D.ª Coloma a case del mateix: y alli han tret xoquolate luego de arribar.

He regalat a Bonaventura una Academia de cosa de dos palms de altaria, que es un home desnau, fet de guix, figuri de sant; este es el matex que ahir em regala el Dr. Pasqual per ma de Antonia se criade.

He enviat a Margarita Monge un bruyol de oli y boges ab graxonera.

4.—Som anat a les nou del mati a fer visita a dita D.ª Coloma y parex estar contenta.

He posat a la cria del estudi mascle y famelle.

7.—A la tarde som anat a rebre la confesio de Reo al Milicia Pera Mestra que esta a la Presó.

El Sr. Miquel Dols a la tarde es anat ab lo mulet a Santa Maria.

El Patro Pep Miqueleta a la tarde es vingut ab son xabech de Barcelona, ab maleta.

9.—Demeti han trobat mort de caiguda baix de la murada de Santa Margarita a el Cabo Francesch Canet.

El Sr. Miquel es tornat a la tarde: paneret de panses.

14.—Som anat poch antes de mitx dia, vestit de cape a donar el bon día de Sta Florentina a me Mare: y alli he vist la obra que se prosehex.

Hora baxe he vist entrar per la Porta de Sant Antoni a las dos Compañías de Granaders Milicians, que desembarcaran ahir en Alcudia: han estat 6 mesos fora, puis partiren el dia 17 septembre ultim.

La criade del Dr. Pasqual es vinguda y me ha dit que la veia le enviave a dirme de la sangria de la nora y dels seus desproposit. He respost escusantme de anar alla per las mias ocupacions y per no aguardar esmena.

16.—Al matí som enat a la Llonge a tenir Audiencia per demande de Antoni Gibert: han durat les altercacions fins a la una: he donat tres providencias, de les quals he dictat alli una, y despres a la tarde dues.

A la tarde me ha eniat a demenar el Coronell per veurer la sumaria sobre el Cabo mort Canet: allí en la sala estava Roncali cadete al qui ahir se imposa el arrest de orde del Real Consell.

Lamon Pere Juan Esteva de Andraitx me ha regalat una pàguera de pes 5 tersas y mitja: fet 18 panades.

17.—Som anat a les onse a visitar a me Mare la que he trobade en el llit per cadarn.

18.—Al matí he eniat a me Mare un Pollastre: ha costat 5 sous. Mes he eniat a les germanes de Sta Catherina dos panades de Pex de Pàguera: mes a Margalida de Sant Geroni una panade.

El D.^r ha eniat per ma de un *llesensiado*, que se diu Miquel Vidal y viu devant el forn de la Capellaria, 41 lliures 7 sous per D. Bordils a D.^{na} Catharina.

19.—Som anat a surtir de la Parroquia.

Despres som anat a case de me Mare, a la que he encontrat axicade: y allí, present Llorens, li he entregat las 20 lliures de la mesade que son 12 escuts de or, dos pesetas, real castella y dos tresetas.

20.—Antes de mitx dia es tornat de Sta Maria, el Sor Miquel Dols: ha aportat un panerri de figas secas.

He rebut de Regalade Maiol de forneltug per ma de Cirer ag-nt, pagant per Pere Rullan de Soller, 4 lliures 2 sous per mos honoraris taxats, respecta que dit Rullan es estat condemnat per la Real Audiencia en tots gastos: he fet albara.

A la tarde, fent cap, he asistit a un grau de canons que se ha conferit al Dr Joaquin Rincon Padri el Canonge Bisquerra: li han argumentat yo Dr Fiol, Dr Garau major, el Canonge Lobo asegut en el seu collegi ab musa blanca, y el Dr Mates: Propina 32 sous.

21.—Despres de hauer dinat he despedit de me case a Pera ferrer criat, per les males respostas; li he pagat 20 sous per los vint dias.

22.—Margarita me germane monja, me ha regalat una olleta de vellenat, sis rollos y dues garrovetas de pape negra: dat al allot 2 sous.

La tarde de este dia se han pujat y posat las Armes de pedra del frontis de case del Conde Togores.

25.—En Santa Magdalena ha predicat el Dr Binimelis collegial, al que he oit, y ha fet molt bon sermo.

A la tarde es vinguda la neboda del Dr Torrello, y me ha demenat la dirigis en son testament que volia fer.

He aportat vara ab el Dr Cava en la Proceso dels Capuchins, y al hort son anades la cosina y la sogra ab ses fillas de son Castello, fadrinas y casade: y tambe les fillas del Sr Antoni Bover, de darrera Santa Eulalia.

He pagat a el Sargent, alias Cadete, 20 sous per unes sabates.

26.—He comprat veta de donarde y claus per alicar les 20 estampes dels mesos y historia de Joseph per lo estudi: ha costat esto 7 sous 6 diners y les estampes 20 sous.

He comprat una sarría carbó molt bo, ha costat 26 sous 2 diners.

Entre mitx dia y Vespres per mes mans he mudat el Matelas nou y fet net el quarto de la mia Señora.

27.—El escrivá de la Llonge me ha entregat 2 lliures per peatges de esser estat alla a la Audiencia verbal a instancia de Gibert.

A les tres de la tarde som anat a Case del Dr Frontera y alli ab el Dr Roca y Dr Fornari hauem acordat alguns punts de la liquidacio de las Artigas.

Guiscafre de Son Cordax de Arta ha eniat una aňellete: dat al pastor 2 sous 6 diners.

Moragues de prop de Sant Miquel ha enviat un recordell mascle: dat al criat 2 sous.

El Sor Comenador de Sant Antoni ha enviat una añelleta: dat al allot 1 sou 8 diners.

28.—Vatx a la Missio a combregar: de alli a la Seu, y no he vist a Llorens.

Les germanes de Sta Catherina envien una gerreta y dos rollos, un mes gros que lo altre: dat 6 diners.

Una hora de nit es vingut y ha quedat per Criat Riera Jaume de Petra

He donat dos rollos grosos al fill del Escultor torrer.

29.—El Sindich Danus de Porreras me ha enviat una añella bona: dat al missatge 2 sous.

El Marques Pueyo envia un molto: dat 3 sous.

El Marques de Vilafranca altre molto: dat 3 sous.

El Conde de Ajamans altre molto: dat 3 sous.

La Priora de Sta Catherina envia una añella: 2 sous.

He enviat a mes germanes de Sta Catherina el Molto de Pueyo.

Entrade de nit dona fondo el gomboi español.

30.—He regalat a me Mare Dues añellas, una grosa de Vila, altre de Guiscafre.

He regalat als Capuchins la añella de Sant Antoni.

Gregori Salom de Son Salom envia un recordell.

He regalat este recordell a las Religiosas Capuchinas.

Per fer Panades han mort en case el xotet de Moragues: Panades 44: 5 crespells.

Cosme de Son Cosmet de Campos envia una añella: dat 1 sou 8 diners.

He regalat esta añella a los Pares de Sant Cayetano.

De case de Ferrandell envian per la Advocacio de Nadal una somade oli: 6 sous.

Llorens mon germa poch antes de dinar es vingut a donar las festas.

He enviat a el Metje Llabres la añella de Danus que val mes que un molto: respecta a que havent aguardat fins a la nit, no es vingut el que esperave del Marques de Bell puig.

31. dia de Pasqua.

Han aportat de case del Marques de Bell puig un moltonet: dat 2 sous 6 diners. Este moltonet lo ha judicat Cosme Puigserver valdria 36 sous: y axi lo he mort.

He dat a Juan Bujosa una panade: altre a Mestre Biel Ramis sabater y altre a Mestre Barthomeu el tixador.

He bastret 30 sous a el meu Criat Jaume Riera: fianse Barthomeu, criat de Berard.

Primer abril.—He tingut a dinar a me Mare, Llorens, y la Criade: y he fet menjar blanch de un flasco de llet que ha regalat Cosme.

He regalat panade grosa al Sr. Antoni Ferrer de la ciutat: altre a mestre Gaspar Palmer major: altre a Margarita de Vicensa.

Som anat a la tarde a fer volta ab Llorens fins al lazareto a veurer les barcas.

A la nit he enviat a me Mare tres panades: un flasquet de vi dols montona; y sis taronges xines; y una olleta brou.

Vuy han enterrat en Santa Eulalia un ingles mort de una fusilade dins la Preso: y un soldat Drago Mallorqui en lo hospital, mort tambe ahir tarde de altre fusilade alli.

He pagat a Juana Criade 18 sous: mes he compensat a Vicensa igual partida: mes se tendra raho de los dos dies de Jaume.

2.—He enviat a mes germanes de Santa Catharina un platet blanch mitjanser de menjar blanch.

3.—He enviat a Margarita Monje un cor de molto cuit farsit, quatre teronges y un platet de menjar blanch.

A la tarde som anat a pesetjar en lo cotcho ab mon onclo Antoni, Miquel y Barthomeu: havem acordat perlar a los Regidors porque recaigue en mi la cathedra de Prima que dexerà: y la mia en persona de Barthomeu.

4.—En me case antes de mitx dia mon onclo y yo havem demenat el seu vot a D.ⁿ Francesch Berard.

Al mati es vinguda la Mare del Dr Pasqual, donantme quexe de que el D.^r li havia pres la roba de sa filla: A la nit es vingut dit D.^r y se es disculpat en que ella no la necesitava, y devia ell adornar a se Muller.

5.—Divendres, a las tres y mitja de la tarde es mort el Colegiat de lleis D.ⁿ Benet Pelegri.

A esta hora he concorregut en la junta de claustro ple celebrade en la Congregacio, en que el Sr Rector me ha anomenat Sindich y lo han aprovat tots. Mes per 19 vots compres el Rector contra 13 es estat anomenat Clavari el Dr Joseph Llabres; y tambe som estat sorteat consiliari. Mes ha expresat el Caronge Bisquerra ex-citar la atencio para que se oblig al Vedel propietari a servir y remouner el substitud, tots

han concordat que el Sindich practig les diligencias a dit fi. Mes al surtir estant ya en el claus tro exterior y Porteria, se ha fet circulo y se ha disposat la observancia de lo resolt en quant a que per cade cathedratich y Collegiat que mor se diga un ofici en la iglesia comensant per el Dr Borrás Pre.

Al mati se es mort en les mies mans de fam un dels millors canaris de la Sale.

6.—He enviat a mes germanes de Santa Catherina tres panades; y la capse ab 3 unses de tabac.

He parlat ab el Vedel propietari al mati, el qual me ha expresat convenir a servir.

He assistit a la tarde al enterro del Dr Pelegri y lo havem acompanyat a excepcio del Decano que ses escusat.

7.—A las 9 y mitja del mati es estat el ofici, cos present, del Dr Pelegri en Sant Francesch en que he assistit y han donat candela a tots es tant a los banchs de baix.

He regalat una panada al Escultor Mestre Biel.

A Jaume Riera mon Criat he entregat a ti tol precari y revocable una jubete de llisteta de coto retxons vermells que yo tenia temps ha, per cos de delicta de un Milicia brocater de prop Sant Francesch.

8.—Han extremunciat al Jutge D.ⁿ Matheu Garau.

Es vinguda la Mare del Dr Pasqual, dient-me que a nit pasada per causa del D.^r fugi a las onse la sua filla, etc.

Han escurat el Pou de ma case, ha costat 18 sous.

9.—He dictat al Notari Muntaner y Muntaner el acte de retractament o satisfaccio que dona la germana de la Antonia del D.^r y está dalt del armari.

Ha plogut tota la tarde y part del mati y se diu ser aigua general per tota la isla.

He perlat en me case a el Patro Ciurana del que he conseguit el consentiment per el Matri-moni de se filla ab Arrom.

10.—El Patro Marcel menor es vingut ab recado del dit Patro Ciurana, a dir-me admetria a se filla si despres casade anave a besarli la ma a case sua.

He parlat desde las 6 a las 9 ³/₄ de la nit ab el Dr Pasqual sobre assumptos de la sua Mare y de se Muller.

11.—A las nou del mati es mort de enfer-medad el Jutge D.ⁿ Matheu Garau.

He pagat 6 lliures 8 sous al substitut de Domenge per cens fas a la confraria de Sant Pera y Sant Bernat.

Antes de dinar he pariat y he depositat la malicia contra el Sor Miquel Dols Pre. asegurant-me no me dexaria.

12.—A las deu del mati es estat en St Domingo el enterro del jutge Garau: quant la Audiencia es vingude ya havia rato que el Cos estava en el feretro: ofici sens Mayols.

13.—Som estat al mati a la Audiencia de la Llonge a demande de Gibert, he dat dos Provisions.

A la nit han combregat per viatich al Sr Antoni Vicens *pre.* capellà del Marques Sureda Sant Marti.

A la nit se es casat en la Catedral el germa de Juan Arrom no ey som anat a acompanyarlos a case de son Pare per haver faltat a la Política de avisarme en temps.

14.—A les set del mati ha entrat Seminarista Nadal Estade mon Cosi, ha assistit per mi el Sr Miquel Dols *pre.*

A las 4 de la tarde estant avisat som anat a la germandat de Sant Francesch a la Junta de discrets: Ministre el Canonge Sureda sobre hospital de la germandat.

El genra de lamon Verd Esteva de Androix me ha regalat un flasco de malvesia; y el onclo del Sor Miquel cosa de dos lliures de panses de moscatell.

15.—Es vingut el xabech correu y tinch resposta del Agent D.ⁿ Simon de Savala.

A la nit la S.^{ra} ha dormit en el llit de la cambre de la capella; y yo defora.

16.—Es tornat el gomboi de las 61 velas que anaven a Gibraltar, per mal temps.

A la tarde som anat ab el Dr. Borrás al hospital per informe del dia 14 de este.

A la darrera hora es estat el enterro en Sant Francesch del Sr. Antoni Vicens *pre.*

Envio a Margalida de Sant Geroni olla de saim y sobresade.

17.—A las 9 ³/₄ del mati son estats en case de mon onclo los examens dels Drs Antoni Juan y Caimari y del Dr Clar y ha assistit este, Bestard, yo, Dr Noguera y Dr Bennassar Nicolau.

A la tarde el Sor Juan Rossello y Quintane ha comprovat los justificatius de la mia relacio de merits. Mes, esta matexa tarde he firmat en son poder lo acte de Procura a favor de Don Simon de Savala; y li he entregat 3 sous per la

copia, y 3 sous 8 diners per dos fulls de registre.

Dita tarde he entregat a dit Notari 30 sous que li devia al Sargent Major de Milicias per un acte a favor de un Canonge de Palma.

Mati y tarde som anat a fer visita al Coronell de Milicias que se sengra ahir.

18.—Al Mati som anat a case del Coronell de Milicias en que he perlat com si res hagues passat ab Vilalonga.

A la tarde he dictat a el Dr Borrás la resposta que ha de donar la Junta de discrets de la germandad, al hospital.

19.—Antes de mitx dia som anat a case me Mare, y dins la quadre li he entregat les 20 lliures del mes de Aliments.

He rebut del Sr. Guillem Fiol p.^{re} per ma del Señor Phelip Sole 5 lliures 13 sous 4 diners per uns honoraris en la causa seguex en la Curia Eclesiastica contra María Malondre Vidua.

El Sr. Geroni Estada pague 45 sous per lloguer del estudi del carrer de la Portella.

Es vingude una embarcacio sueca que aporte de pasetjers diferents Moros marrocos, ab pedrería y robes fines.

20.—Mes germanes de Santa Catherine envien dins una olleta una escudella gran de llet de mella, una Coca paste ferma, una llesque de Papa y 3 bunyols: 1 sou.

Catharina de Valldemosa es vinguda ab la sua veinade y ha aportat un Paneret de penjoi negre.

A la tarde som anat a Case de Bestard per D.ⁿ Miquel Rossinyol D.ª Moragues y Custurer de devant Sant Francesch.

21.—He asistit a les 4 $\frac{1}{2}$ de la tarde a la junta de la Germandad de Sant Francesch en que se ha llegit per mí y aprovat per tots la resposta que vax redactar, que te tres fulles de lleure del Dr Borrás: y se ha acordat que se unesca al llibre de determinacions, pero que no se pas dit paper a los Regidors, si ells de paraule diuen que se observara lo matex que antes: se ha acordat tambe que deuran luego posarse los 4 malalts germans o no germans: y per eser vacant lo empleo de enfermer major se ha proposat per el P. Veny, y se ha anomenat al capella del Oliver oncle de Ribes.

Despres som anat a visitar a Sor Juana Despuig y de alli a Angela del Dr Pelegrí.

A la tarde se es partide per Valldemose ne Catherine Morei: li he posat dins el Paner una lliura arros y 3 pants.

Me Mare es vingude vestida anant a la iglesia a la tarde y depres hora baxe li he eniat un plat de penjoi.

El matí de este dia, tinch entes se son casats Villon y Parets.

22.—He dictat a Alou. present el P. Procurador de Cartoxa, lo que deu añadirse al allegat de Madrid contra el Real.

Mes he dictat a Antoni ferrer el informe a la ciutat sobre quitacio que solicita Conrado per apelacio a la Real Audiencia.

Jaume Criat, despres de hauer comprat carn, sen es anat y no es tornat per geurer, haventsen aportat las claus.

23.—He comensat a dictar a el P. Marques el meu vot sobre Quindemni.

La Mare del Dr Pasqual es vinguda, hora de vespres, per dirme que la Nora la havia unglejtade. I a la nit es vingut dit D.^r

25.—Ha renunciat mon Onclo D.ⁿ Antoni Serra la Cathedra de prima de Canons.

La Mare Priora de Santa Catherine me ha eniat, per ser Advocat del Convent, 4 Pollastres: dat 2 sous.

26.—Som anat, antes de vespres, a parlar a Bonaventura para que escrigues per mi al Sor Campomanes per la vacant.

27.—He donat el nom per la oposicio a la Cathedra de Canons (haventse fixat los cartells ahir a la nit) a cuyo fi el Sor Juan Amengual a las 8 del mati, testimonis Puig y Ferrer, ha continuat en me case lo acte: y despres los 3 y yo havem berenat de xoquolate y enseimades.

28.—El Bisbe ha Predicat en la Cathedral contra las Comedias Balls y banquetes, fundantse que los que empleen el temps en estas bagatelas, son apostatas del Christianisme: puis en el baptisme renunciaren el mon: y es confesio innegable de molts qui al mati oferexen a Deu lo que faran aquell dia, pus seria ironia repetir lo oferiment en aquells actes de banquetes, balls (etc). Sermo optim.

29.—Es vingut per criat, poch antes de mitx dia y ab se mare, ha dinat en Case, Barthomeu Ribot del Pla de ne Thesa: guanya de soldade 24 sous. Te per senaya 18 sous.

A la nit ha comparagut el criat pasat, y haventseli pagat los 24 dies, que son 16 sous, ha entregat los 2 sous dels 18 sous que tenia per senaya: Mes ha tornat los 30 sous bastrets el dia de Pasqua.

30.—El Nebot del D.^{or} Balansat de Ivisa me ha entregat el debitori de Mota: dientme

que este are se trobave en Mallorca: el de 21 novembre 8o.

He enviat principi de molto a Margarita, qui lo ha demenat: y ella me ha enviat una coca ordinaria.

2 maig.—Es estada la festa de mes germanes, en que ha dit la Evangeli el Sr Miquel Dols y ha oficiat el Onclo frare: ha predicat el Dr Noceraz: no he assistit per raho de la Audiencia de la Llonge: despres ha dinat en me case dit Onclo frare. Noto: que per ma de dit Dols P.^{re} he enviat a ditas un Duro de Plate en ajude de Costa, dit mati.

Som anat a tenir Audiencia en la Llonge son surtits a 3 quarts per la una en assumpto a seguretats de Pau Gibert.

El P. Marques del Carme me ha entregat Dotze Duros, de que he fet recibo en libre: o mes ver he fet recibo de 20 lliures feta gracia de las altres 20 lliures que em tocaven per la sentencia Arbitral donade en discordia el dia 24 sobre quindemni de Son Sastre: y de las 19 lliures 4 diners he dat 6 sous per Missa.

3.—El Sr. Miquel, a las 4 de la tarde, se es partit ab lo mullet per Santa Maria, ab motiu de que son germa major esta costipat y te tres sangries.

4.—El P. Prior del Carme me ha enviat una odre de Oli de Son Sastre: he dat al traginer 6 sous.

A las sinch de la tarde la Sr^a. se es volguda vestir; y tenint previngut el cotxo de mon onclo Antoni, es abaxade per sos peus y los dos som sortits ab dit cotxo per la Portella y havem voltat el Molinar fins a la creu de Pedra Marbre y de alli entrats per la porta del Moll; y havent se despullat ha pres brou.

6.—Lamon Salom de Santagni me ha regalat una pessa de formatge per un plet que tinch que comensar contra la vidua del Balle.

7.—Som anat a la Llonge per despachar un Proces contra un tal Serra sobre efectes carregats y venuts per el Comisionat. Som surtits en punt de mitx dia.

Damia Vidal y sos dos Cuñats de Santagni me han entregat tres mitjas dobles per el Plet contra la vidua del Balle; he fet albara a compte.

8.—El Sr. Bonet Esteva de la Llonge me ha entregat tres lliures per 3 peatjes de anar alla.

El Dr Pujals es vingut a mon estudi, present Juan Danus, per junta del Plet que ha comensat un tal Camatxo contre Brondo y el Hospital, sobre Son Claret de Ballester.

A la tarde es vingut mon Onclo ab el cotxo, y som anat ab ell y Barthomeu a fer volta.

9.—Per estar el Sor Garcies a una vila, me som confessat ab el Sor Superior: dat per Missa 6 sous.

A la tarde es vingut a mon estudi el Dr Fornaris per junta, sobre el Plet del capella Fiol de la Confraria, ab la sua cuñade.

Tinch entes que circa mitx dia la Muller del Metja Serra ha fet un mascle de temps: es de notar se casà el dia de la Purfissima.

10.—A les deu y mitja del mati se entra per sortear los punts de la llisso de oposicio que, essent presents D.ⁿ Antoni Bisquerra y D.ⁿ Guillem Bestard, ha señalat el Rector.

Som arribat a case a les onse y despullat, he comensat a compondrer a les onse y mitja, present Barthomeu Serra, el qual sen es anat a mitx dia: despres es vingut a las duas Miquel Serra y he concluit la llisso, alguns minuts antes de las 4.

A la mateixa hora som pujat a la trona y he dit la llisso sobre el punt, que es el cap *licet 12 de officis judicis ordinarii*: pens que sols haure dit 20 minuts; puis no ha uolgut el Collegi mes provas, haventse estilat axi sempre que noy hage hagut copositor: el meu gust, segons he expresat alli, era cumplir la hora, puis que el treball ja estava pestat.

12.—A las onze y mitja del mati som anat ab Llorens a donar la enhora bona a Maria Parets, casade ab Baptiste Billon, respecte que este, ahir demati feu saber anant en persona a case de me Mare eserse casat y venir de part de Maria; ahont yo em trobava.

La Sr^a. ha volgut geurer en el meu llit y he hagut de pasar la nit vestit demunt banquillos y tibuets sens dormir; be ha dormit ella.

13.—A las 4 de la tarde se me ha conferit la Cathedra de Prima de Canons, havent jurat en el interior Oratori en ma del Sor Rector D.ⁿ Francisco Ferrer.

14.—Despres de dinar som passat a visitar a Llorens qui se es sangrat per plenitud.

Vuy demati se ha perdut de vista el gomboi de las 100 y tantes velas que se parti ahir demati.

Se es partit a la nit el xabech correu: tinch escrit a Bellard Pre, y a Barthomeu Muntaner a Madrid.

15.—He entregat al Mestra de Seremonias de la Ciutat, 4 lliures 2 sous per repartir a los leonards de la Ciutat, Secretari y demes, que

me ha dit ser util, en las gracias que la Ciutat sol fer. Advertint que aparte vaitx regalar al Mayol de la Universidad 24 sous el dia que vaitx jurar la Cathedra, los que em devia de Sindich.

Ahir a la nit vaitx enviar a Llorens altre pollastre germa, per estar segnat com tinch notat.

He assistit fent cap de collegi a las 4 de la tarde en el oratori interior a un Grau de Theologia: que se ha conferit al Rd. Miquel Sastre y Vidal Pre. Vicari de Algaida, Padri el Dr Mulet Pre. Propina 4 sous.

Despres som anat a donar las gracias a los Sts Regidors de la Ciutat que em conferiren la cathedra: esto es Ferra, Montes, Togoies, Alemanyi, Socies, Callar, Vilafranca, Dameto y Gual y Berard; y tambe al Sindich de Colonia.

Despres som anat a fer visita al Visitador Veny de la germandad.

16.—He assistit fent cap a las deu y mitja del mati en la Congregacio a un grau de Theologia, que se ha conferit a D.ⁿ Antoni Barcelo y Thomas, fill del Metja Jordi: Padri el P. Lector Sastre, Francisca: Propina 4 sous.

Ahir a la nit vingue Matheu, fill de la dida de la Ribera ab la sua dona y cuñade: dat Pan ses, taronges, rosades.

17.—Es vingut maleta, y he tingut cartes de Serra y del Agent Zavala.

Un home de Santagni per un consell y mirar papers me ha dat 24 sous.

He bastret a Barthomeu criat per sabates 12 sous.

Barthomeu Ripoll me ha enviat un Paneret de taronges xines.

18.—Es estade la visita general de Pentecostes: ha assistit el Sr. Comendant, Roca, la hoz, mon, Fiscal, Xaconet, tres Reladors. P. Cruelles: som surtits a las onze $\frac{1}{4}$.

A la tarde som anat a la Case de la Misio ahont el P. Superior, y Sr. Company me han consultat dos punts graves sobre la obra Pia del Dr. Ripoll Pre.

He comprat a el Moll una sefate nova per 15 sous.

20.—A las 4 $\frac{3}{4}$ de la tarde he assistit a un Grau de Medicina fent cap, en la iglesia per el que se ha conferit a Miquel Barceló Cardell: ey ha hagut exordi a la trona ab bonas octaves a honra de Sant Miquel y el Padri el Dr. Ferrer, ha dit *quamquam* en elogi del Pare Metja y defendent; propina 2 sous per ser el primer grau de Metja semidobla.

21.—He rebut de Apolonie Sastre, vidua de Cosme Vidal, de Santa Margarita olim Balle, dos durets en or, a compta de 6 lliuras per onorar en la causa seguia Esteva Rosselló y Serra contra D.ª Catherina.

22.—Es tornat el capella Cathala de Selva olim Vicari; y havem perlat en confiansa, sobre el seu germa Joseph Milicia.

23.—La Sr.^a ha volgut li fesen neta la cambre: se li ha mudat nou el matelas; pero no es volgude surtir del quarto del carrero; ahont vestida ab faldetas, ha dormit.

24.—Notificanme el billet de gastos per el plet de Pera Suau que son 25 lliures de salari de sentencia y 15 lliures per lo Escriba.

Vatx a case de Pelegro per estar sangrat de vuy segona sangria.

27.—A la tarde he assistit ab los altres tres cathedraticos a presenciar los punts de la Cathedra de Barthomeu Serra: y despres he compost en case tres fulles lleure apretade de rahons de duptar sobre la lley *quidam existimarent 21. D. de rebus creditis*; y despres vatx a case sua.

El mati de este dia Bernat Palmer ha comensat la obra de girar a la part de la cuina los escalfapanxes.

28.—A las sinch de la tarde en Barthomeu Serra ha dit la llisto de Punts, que ha durat mitja hora y dos minuts: despres (en presencia de la Ciutat que ha concorregut) ha votat el Collegi de lleis sobre aprobacio de la llisto; y inmediatamente ha jurat dit Serra de Cathedratic de Visperas de lleis; seguidament la Ciutat es surtida per el matex portal major; y essent altre vegada entrats los Regidors a la Congregacio, se ha servit refresch de llet gelade y medritxos; en que som estat convidad, yo el Dr. Fiol havent de antes quedat el Rector, Bisquerra, mon onclo, el nou cathedratic: y fas nota que al temps del juratori es entrat en el Collegi dit mon onclo, y se li ha permes el asiento despres del Canonge Bisquerra, no obstant de no ser cathedratic ni Collegiat: conluit tot he acompañat als dits mon onclo, Barthomeu, y Miquel Serra dins lo cocho a case sua, ahont hem pres xoqualate y casques.

Esta tarde ha conluit Bernat Palmer la obra que ha durat com se veu dos dias.

29.—El Dr. Tries me ha regalat el tom segon de Racionals de Fabre que em faltava per completar la obra.

El Onclo del Sr. Miquel me ha regalat un paneret de panses moscatellas.

30.—*dia del Corpus*. He posat dins la cria del menjador los dos canaris mascle y femella, que tenia en la del estudi.

La Sra. es tornada a geurer en el seu quarto, respecta que se era tencada dins el del carrero y me ha espeñat el gavilá de la mia espasa que yo duia

El Conde me ha convidat al refresch que ha dat a la nit; es anat mal di-post puis yo ni molts altres no hem pogut pendrer mes de una tase de llimona.

31.—Es vingut el xabech correu y en ell he rebut carte solament de Bellard.

La Sra. torna a geurer en el quarto del carrero y dorm fins a mitx dia.

Primer juny. Som anat ab el Sr. Miquel a case de Joseph de ses aigues a veure la Proceso: no dona orxate.

2.—Es estade la Proceso de Sant Francesch: no he convidat ningu; pero el P. Marques y Dr. Aulf, Muntaner y el oller de Algaide, que se trobaven en case, la han vista.

He pagat a Mestre Gaspar Palmer menor 36 sous 4 diners per los dos dies de obra per girar lo escalfe panxes.

3.—A las deu del matí es estade en Sant Domingo Rogativa per el preñat de la Princesa: som anats y tornats a peu el Sr. Comendant, Regent, Roca, Mon y fiscal: y han assistit advocats per estar avisats.

La S.^a *motu proprio* se es vestida decentement per anar per case: pero no es surtida del quarto.

4.—Barthomeu Ripoll ha enviat un paner de sireras. La medona del Molí de la Font, ha aportat un paneret de sireras, y altre de faves. Na Catherina de Valldemosa, ha enviat altre paneret de faves, y rosas y lliri.

5.—El oller de Algaide, per ma del Sr. Juan Muntaner, me ha entregat un duro de or y deu pesetes, tot 4 lliures 12 sous per una petició que vatx dictar diumenge en assumpto a visura de la Serra y Marina.

La Sra. tota la tarde ha aguaitat a la finestra del carrer del seu quarto, vestida.

El Sr. Miquel Dols, Ave María, se es restituit de Santa Maria.

7.—Medo Barbara de Marti pague 30 sous per el xotet de Pasqua.

El P. D.ⁿ Ildefonso, Preposit es vingut dientme que la Comunidad havia resolt ferme Advocat: he respost admetia.

8.—A las 6 de la tarde, trobantse en mon estudi (escrivint la resposta de Cañar contra

Mir) el Sr. Joseph Feliu, Procurador li ha pres mal; se ha corregut per la estremauncio y essent arribat a la entrade, no lo han oleat per hauer recobrat.

9.—Vatx a los Misionistas a perlar ab el P. Vallhonesto sobre una dona.

Es estade la rogativa de la Seu ab Processo dels oficis y comunidats al hospital general; y per dit motiu una hora y mitja antes, esto es, a las 4 de la tarde, es estade la Proceso del Socos del Corpus.

El mayol me ha entregat una peseta per el grau de Metje ultim que es estat semidoble. Y mes, 3 s. per un grau de Filosofia: semidobla.

11.—Al mati es vingut en case el Sr. Miquel de case del Marques del Reguer y me ha donat peraule de dar-me 100 lliures de aqui al ultim del mes: y que fara la diligencia per altres 100 lliures ab D.ⁿ Garau.

A la tarde he sabat per el Conde Togores, qua ahir se disolgue el contracte seu sobre les cases de Bas, y que ahir matex las uené Bas a el Dr. Pera Suau.

El Dr. Christofol torello es vingut a la tarde, y me ha dit novament, de part de la Religiosa de Sineu, que la mia Sr.^a se adobaria.

12.—Som enviat escudella de siurons y principi de molto a Margarita monje. Ella antes me havia enviat enseimade.

Som anat a fer volta ab lo cotxo ab mon onclo Antoni, surtint de las matines de Sant Antoni.

13.—El Dr. Juan Bover, antes de mitx dia, es vingut a despedirse per Madrid, y havem perlat del seu fi.

El xabech correu se es partit a la nit; y en ell dit Dr. Bover: y tinch entes que tambe sen va D.ⁿ Antoni Togores y Net, D.ⁿ Joaquin Rincon etc. tinch escrites cartes a Bellard, a Serra, a Savala.

A la ultima hora, ab la bendicio de la Purissima y Sant Antoni, he llegit la sentencia de Suau.

15.—He enviat dues pollas a les germanes de Santa Catharina: han costat 16 sous.

El S.^{on} Miquel Dols es vingut de Sta María la ultima hora: no ha aportat cosa.

16.—El Bisbe ha predicat a la Cathedral: y ha dit que las llimosnas y obras virtuosas fetas ab fe empenyan a Deu paraque nos concedesca auxilis per obtenir la gracia; y este el cordell de que nos aguantam per no acabar de caurer dins el Pou del infern, estant en pecat.

El Mayol me ha entregat nou sous, esto es, 3 sous per el grau de Philosophia de Siquier, y 6 sous, per grau de Theologia; de Miquel Salom Diaca.

17.—He comprat los 4 toms en 4to del año Virgineo, son author el Dr. Estevan Dols de castella, per medi del Dr. Fries, a qui per ells he entregat 20 sous.

A la tarde som anat a case de mon onclo Serra ab D.ⁿ Francesc Berard y Joan Amengual, ahont havem llegit las respuestas de la ciudad, trebellades per el Regidor Montes, contra el Sr. fiscal sobre aforacions: despres som anat, ab dit mon onclo y Barthomeu, a pasetjar.

He rebut carta de Savala de 25 y de Muntaner de 29, per via de Menorca, o extraordinari.

18.—Vuy demati han enterrat a la Cathedral a D.ⁿ Jordi Serra Pre. de 27 anys: confessava los Pobres del hospital

Se ha fet surtir a Juan Verd segon secretari per hauer expresat el canonge Bisquerra que tambe lo tenia per sospitos, y no devia assistir.

De esto ha resultat pujar a fer de secretari el cathedratc mes modern que es estat el collegial. Ha seguit el pretenirse se votas y se ha resolt per 13 vots conformes que tambe surtis el canonge Ferrer, peraque votasen los claustros sobre el informe donat per ell a la Audiencia: y efectivament ha convingut en abstenirse; y se ha diferit proseguir la junta per dema pasat. Noto que el canonge Lobo se es proposat a algunas expresions contra el canonge Ferrer amb motiu de faltar sinch vesos (?) de domas a la Sacristia per cause de hauerlos concedits prestats; y sobre el mayol hauer usurpat la cera dels graus, que tocava a la sacristia; y apaciguats los dos som surtits.

De alli ab Barthomeu som anat a perlar ab mon onclo y fer volta ab lo cocho.

19.—He assistit a las 4 de la tarde a la Congregacio a un grau de Theologia, que se ha conferit a Miquel Salom, Diaca: Padri el Lector Caimari francisca. Propina 4 sous.

Este mati es vingut Ventura, y me ha requerit tencas a Antonina Ana: dientme que podia tirarse cap avall al carrer (axi com se era tirat vuy dins el Pou el criat del Dr. Deia Pre.) he dit lo consultaria ab el Metja Llabres; y havent a la tarde parlat ab dit Llabres, me ha dit que no convenia privarla de la alegria de mirar al carrer, y axi he suspes tancarla.

20.—He enviat a Margarita, me germane, un bruyol de oli: y tambe principi de Picat.

A las 4 de la tarde he assistit a la junta de la Universidad en que ha presidit el Dr. Mulet Viserector, per comisio del Rector: La major part (ab lo vot del canonge Lobo a que ha seguit en tot el canonge Bisquerra) ha resolt se inform a la Audiencia ser exces del secretari la propina de los 4 sous y altres que se usurpa; com y tambe altres que exigex el Vedel, y se han volgut explicar alguns defectes de este y que se digues que convendria que la Audiencia lo manas remourer etc. Disolta la junta, llums ensesos, passades les vuit, ha dit el canonge Bisquerra se abstenia de informar al Rector contra los Mestres de escoles menors, que pretenen entrar en el repartiment de las rendas dels cathedratcs; y que axi, yo solament, em quedava en la comisio de informar.

21.—Es vingut el Vedel, y me ha entregat 6 sous per la propina del Grau de Philosophia del seminarista Llorens Monserrat y Soler, que es estat vuy; y axi quedam cabals.

22.—Este mati han estramunciat al Sr. Comendant; y despres lo han viaticat per haverli pres apoplexia.

He abonat tambe 11 sous, valor de una guiterra, que era del criadet que sen ana; y separadament tenia yo pagat 21 sous per cuita de madritxos dia 20.

La mare del Dr. Pasqual me ha regalat uns anagos de calamandria de coto y seda retxats per fer un cel de llit, y esto dins un mocador blanch sensa bañar.

23.—El Bisbe ha predicat en la Cathedral sobre la obligacio de perdonar las injurias.

A la tarde he dictat a Juan Arrom el paper per entregar al Relador Nadal per part del Conde de Ajamans, sobre comptas.

24.—Es tornat Barthomeu criat, de fer la promesa a Trinidad, a que ana el disapte.

Salvador Vidal de Fornalutx ha enviat un paner sireras cascavellas.

25.—He assistit, fent cap a las 9 del mati, a un Grau de Theologia que se ha conferit a Miquel enseñat Pre.; Padri el Dr. Mulet Pre.: Propina 4 sous; la de sindich, que es una peseta, la me entrega ahir el mayol.

26.—Altre enfado el matex mati me ha donat el forner Suñer dientme que acudiria a la Audiencia si no li pagava, etc.

El matex mati es vingut el canonge Bisquerra a ferme saber se era mudat a case de se germane y ha pasetjat y vist la mia case. Despres de vespres tambe la ha vista, la que ha de

ser cunade del Sr. Miquel Pre. a la que tambe he ensefiat los vestits de la Señora y plata.

27.—A las 4 demetinade es mort el Sr. general D. Joaquin de Mendoza.

28.—He asistit fent cap de collegi a las 8 del mati a un Grau de Theologia, que se ha conferit a Miquel Alemany y Jaume subdiaca: Padri el Dr. Mulet Pre.: Propina 4 sous.

A las deu del mati es estat lo enterro del Sr. Comandant Mendoza a la Cathedral sens ningun acompanyament: aportava setsa atxes: anaven devant quatre canons de campanya tirats cada un de dos cavalls: seguien el major de la Plassa, cavalls, y dos cavalls enlutats: despres a cavall el tinent coronell de Dragons a la dreta y el tinent coronell de Milicias Bellpuig a la esquerra: despres una companyia de Milicians Granaders: luego la cathedral en que feia capa su Illustrissima ab Mitra; y el cadaver lo aportaven bastaxos que nos veien y defora lo rodeaven, tenint flocs blancs tirants del baul, el Brigadier Montaigne, tinent de Rey y altres de Plana major.

Margarita Monje en retorn del Principi de Pex que li he enviat, me ha enviat sis congrets redons; y lo albara de las 3 lliures Priora.

29.—He pagat a Mestra Pera Suñer forner 28 lliures, 10 sous 4 diners a cumpliment del Pa dels criats menjat lo any 80.

30.—En la festa del B. Ramon ha predicat un Religios de la Real, parent del Mestra Pasqual: ha fet molt bon sermo: en tot es estat ab la concurrencia de ciutat y Capitol: Oficiants D. Francesch Togores, Lobo.

He asistit a la tarde fent cap en sant francesch al grau que se ha conferit de Theologia: a Miquel Pons y Juan: Padri el P. Lector Sastres, francisca: el *quamquam* es estat tot textos de escriptura molt llarch y incipido: Propina 4 sous.

Primer juliol.—He pagat a Juana criade 18 sous. A Barthomeu, criat 24 sous y he compensat 18 sous a Vicensa.

En la festa del Call ha predicat el Dr. Coll de la bolla; y ha oficiat el Canonge Ferrer, Togores.

He enviat, per ma del Sr. Miquel Dols Pre. a mes germanes, la capse tabach 15 sous 1 diner.

3.—He comprat dues lliures de bugies de Fransa a D. Miquel Pelegri per 28 sous.

4.—Son vingudes a mitx dia dos fragates, el xabech San bruno, y el galió per transportar el Sr. Bisbe a Menorca.

He comprat per 4 sous 1 llibret sens pergami que se intitula *reducción de Monedas de estos Reinos.*

5.—He enviat pex alatxe Graxonera y frit y llanties a Margarita monje.

7.—He cobrat de lamon Cosme de son Fuster cent y deu lliures: he contat el diner y ay erro de 16 sous.

Ha aportat dit Cosme y la Medona 4 pesas de formatje: mes un brocal de llet, y un paner figas.

El xabech correu es vingut antes de mitja nit, havent bordetjat desde la una per causa de llevants.

He enviat al Metja Llabres copiat els Deposits de los graus de totas facultats.

9.—Es vengut el Conde de Ayamans a mon estudi tot sol al mati; y li he llegit la Relacio de merits; ab este motiu li he dit esperave poder añadir el que me oferi per medi de Arrom de ferme jutge de Lloseta.

Al mati he hagut de posar claus a les vidrieras del carrer del quarto del carrero ahont esta la Sra.

10.—Se ha publicat la sentencia de la Audiencia en la causa del Brigadier Montaigne.

El Sr. Bisbe antes de migja nit se es embarcat per Menorca ab la fragata y galió.

11.—El Brigadier Montaigne es vingut, y me ha entregat dotze pesetas per 12 Misas per el Sr. Miquel Dols, el qual ahir a mitx dia fonch a portarli la copia.

A la nit he tornat a la Sra. al quarto del terradet per hauer tirat aigua en el carrer, y una clau.

12.—A las 4 de la tarde he asistit a la Universidad convocat per Junta de Cathedratics ahont el Metja Togores antes clavari ha entregat a cada un 7 lliures 10 sous 6 diners a compte del remplas del any 1777. Mes per el producte liquido desde 780 fins 13 juny 82, 8 lliures 9 sous 4 diners. Al ultim ha proposat el Sr. Rector el desitx del Mestre de Gramática que demane ser preferit en el lloguer a un tixador que esta a la part del carrero de las escalas: se ha dit se ves ab lo Dr. Mulet.

ANTONI PONS.

(Continuará)